

ŽIVA ZAJEDNICA

lebendige gemeinde

Ranjena Domovina treba pomoć

Kroatien braucht Hilfe

BONN/FRANKFURT AM MAIN

Potvrđen treći petogodišnji mandat delegatu vlč. Ivici Komadini

Stalno vijeće Njemačke biskupske konferencije potvrdilo je na sjednici 23./24. studenoga novi petogodišnji mandat delegatu za hrvatsku pastvu u Njemačkoj vlč. Ivici Komadini, svećeniku Mostarsko-duvanjske biskupije, na prijedlog HBK i BK BiH.

Odluku je u dopisu od 2. prosinca objavio nacionalni direktor za Dušobrižništvo katolika drugih materinskih jezika Njemačke biskupske konferencije dr. Lukas Schreiber. Novi petogodišnji delegatski mandat vlč. Komadine počeo je 1. siječnja 2021., a završava 31. prosinca 2025.

Vlč. Ivica Komadina službu delegata za hrvatsku pastvu u Njemačkoj obnaša od 1. siječnja 2011. sa sjedištem u Hrvatskome dušobrižničkom uredu u Frankfurtu na Majni. Ovo mu je treći petogodišnji mandat.

Vlč. Ivica Komadina rođen je 23. studenoga 1950. godine u Mostaru, u Bo-

sni i Hercegovini, od majke Anke r. Glibić i oca Dominika. Za svećenika Mostarsko-duvanjske biskupije zaređen je 29. lipnja 1974. godine u Pologu kod Mostara. Pastoralno se usavršavao od 1974. do 1975. u Sarajevu. Njemački jezik je od 1975. do 1976. usavršavao u Njemačkoj, gdje je djelovao kao župni vikar na njemačkoj Župi sv. Marka u Eislingenu/Filsu. Od prosinca 1977. do lipnja 1978. bio je voditelj HKM Göppingen. Od lipnja 1978. do rujna 1989. djelovao je kao voditelj HKM Balingen, a od rujna 1989. do 31. prosinca 2010. vodio je hrvatske katoličke zajednice Reutlingen, Metzingen i Tübingen. Od svibnja 2003. bio je član svećeničkog vijeća u Biskupiji Rottenburg-Stuttgart, a od ožujka 2009. i član upravnog odbora svećeničkog vijeća u istoj biskupiji.

A.P.

FRANKFURT AM MAIN

Redizajniran portal „Živa zajednica“

Portal glasila hrvatskih katoličkih misija i zajednica u Njemačkoj „Živa zajednica“ dostupan je u novom izdanju od petka 1. siječnja 2021., a čita se na poveznici: www.zivazajednica.de.

Portal glasila „Živa zajednica“, koje od rujna 1978. izdaje Hrvatski dušobrižnički ured u Frankfurtu na Majni, pokrenut je 15. siječnja 2018. Tako je uz tiskano izdanje „Živa zajednica“ prisutna i na mreži, da bi se odgovorilo suvremenim komunikacijskim izazovima, poglavito za mlađe naraštaje Hrvata katolika u Njemačkoj i šire.

Odgovorni urednik portala kao i tiskanog izdanja je delegat za hrvatsku pastvu u Njemačkoj vlč. Ivica Komadina. Glavni urednik portala i tiskanog izdanja je dr. sc. Adolf Polegubić.

Na portalu se mogu naći aktualne vijesti i prilozi iz života hrvatskih katoličkih misija i zajednica u Njemačkoj, važ-

nije vijesti iz opće Crkve, domovinske Crkve i Crkve u Njemačkoj. Uz to, postoje i rubrike: Intervju, Duhovnost, Kultura (Knjige, Duhovna poezija, Šale i vicevi), Najave.

Dobro došli - Herzlich willkommen

PORTAL HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA I ZAJEDNICA U NJEMAČKOJ
PORTAL DER KROATISCHEN KATHOLISCHEN GEMEINDEN IN DEUTSCHLAND

Na portalu su i poveznice hrvatskih katoličkih misija i zajednica u Njemačkoj, kao i poveznice važnijih crkvenih ustanova i crkvenih medija Svete Stolice, Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine i SR Njemačke.

Portal je redizajnirala Claudia Kreissl, vlasnica tvrtke „Digitale Medienwelt“ iz Frankfurta na Majni.

A.P.

Ranjena Domovina treba pomoć

Kroatiien braucht Hilfe

Naslovnica:

Crkva sv. Nikole i sv. Vida u Žažini
nakon razornog potresa;
snimio: Domagoj Polegubić

ŽIVA ZAJEDNICA lebendige gemeinde

List hrvatskih katoličkih
zajednica u Njemačkoj
Zeitschrift der kroatischen
katholischen Gemeinden
in Deutschland

www.zivazajednica.de

60435 Frankfurt am Main

An den Drei Steinen 42 d

Tel.: (069) 9540480

Fax: (069) 95404824

E-Mail:

zivazajednica@kroatenseelsorge.de

delegatur@kroatenseelsorge.de

Izdavač/Herausgeber:

Hrvatski dušobrižnički ured
Kroatenseelsorge in Deutschland

Odgovara/Verantwortlich:

Pfr. Ivica Komadina

Glavni urednik/Chefredakteur:

Dr. Adolf Polegubić

Uredništvo/Redaktion:

Pfr. Ivica Komadina, Željka Čolić,
Stjepan Herceg, Kristina Kovačević,

Marija Lovrić-Holenda,

dr. Adolf Polegubić,

Antonia Tomljanović-Brkić,

P. Jozo Župić

Grafička priprema/Layout &

Bildbearbeitung:

DENONA d.o.o., Zagreb

Tisak/Druck:

DENONA d.o.o., Zagreb

Godišnja pretplata s poštarinom/
Jahresbezugspreis incl. Porto: € 16,-

za ostale europske zemlje: € 22,-

za prekomorske zemlje: € 35,-

Bankverbindung:

VDD/Kroatenseelsorge in Deutschland

IBAN:

DE03 7509 0300 0006 4989 73

SWIFT-BIC: GENODEF1M05

Zadnja stranica:

Ushićenje hodočasnika pred katedralom sv. Jakova u Santiagu de Composteli nakon prijedlenih 800 km; snimila: Martina Di Labbio

● INTERVJU

**Doc. dr. sc.
Branko Murić:
Bog ljubavi otkri-
va se u otajstvu
Kristova križa**

str.

6

● ZAGREB/SARAJEVO

**Poziv na pomoć
stradalima
od potresa**

str.

14

● SOCIJALNI NAUK CRKVE DANAS

**Socijalni nauk
Crkve – posadaš-
njenje Evanđelja
današnjem svijetu**

str.

12

ISELJENIČKI DAN

**Potrebno je prepoznati druge
da bi ih se razumjelo**

Poruka pape Franje za Svjetski dan
selilaca i izbjeglica

8-9

IZ CRKVE U DOMOVINI

**Potres potresa
i produbljuje vjeru**

5

MLADI I MEDIJI

**Znamo li razgovarati
jedni s drugima?**

23

DUHOVNO ISKUSTVO

**Hodočašće
u Santiago de Compostelu**

27

BEITRÄGE IN DEUTSCHER
SPRACHE:

**Pfr. I. Komadina: Das heilige
Jakobusjahr**

13

● II Ljudska dobrota i kršćanska solidarnost stiže sa svih strana.

Ranjena Domovina treba pomoć

Još smo pod dojmovima razornog potresa na Banovini s epicentrom kod Petrinje. Odnio je sedam života, kasnije još jedan, srušene su brojne kuće, crkve, domovi. Brojni su izgubili krovove nad glavom. Prema procjenama, oštećeno je više desetaka tisuća objekata. Isto tako oštećeni su brojni sakralni objekti i župne kuće u Sisačkoj biskupiji. Prema prvom izvješću 17 je potpuno srušenih ili teško oštećenih crkava, zatim ih je 15 veoma oštećeno, dok ih je sedam djelomično oštećeno. Potpuno je oštećeno 7 župnih kuća i samostana, veoma oštećeno je 6. Srušene ili oštećene su i 24 kapele. Ukupno je 76 objekata neuporabljivo. Među njima je u potpunosti uništena i katedrala Uzvišenja sv. Križa u Sisku, priopćeno je iz Sisačke biskupije. Ljudska dobrota i kršćanska solidarnost stiže sa svih strana iz domovine i inozemstva, a Hrvatski Caritas u suradnji s biskupijskim pomaže na svim razinama. U žurnu akciju pomoći uključile su se i brojne hrvatske katoličke misije i zajednice iz Njemačke i svijeta.

Hrvatski Caritas u suradnji s biskupijskim pomaže na svim razinama vodeći brigu i o smještaju onih koji su ostali bez krova nad glavom pa je već naručeno prvih 100 modula za potrebe stradalog stanovništva Banovine.

Poziv za pomoć stradalima od potresa uputili su predsjednik Vijeća HBK i BK BiH za Hrvatsku inozemnu pastvu mons. dr. Tomo Vukšić i ravnatelj Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu vlč. dr. Tomislav Markić, potičući da se pomoć upućuje preko Hrvatskoga Caritasa na račun:

*Hrvatski Caritas,
Ksaverska cesta 12a, Zagreb,
kod PBZ (Privredna banka Zagreb),
IBAN: HR0523400091100080340,
poziv na broj: 12-20.*

*Za uplate iz inozemstva
- SWIFT/BIC: PBZGHR2X.*

Kako sustavna obnova Banovine tek predstoji, očekuje se ubuduće dugoročna pomoć kako institucija tako i pojedinaca iz domovine i svijeta.

Urednik

IZ DELEGATOVE PORUKE

Sвета година апостола Јакова

Papa Franjo uputio je pozdravnu poruku u povodu otvaranja Svetih vrata na početku jubilejske Godine sv. Jakova apostola u Santiagu de Composteli. „Ako slijedimo tragove apostola Jakova, ostavljamo vlastito ja i svoju sigurnost imajući pred očima jasni cilj“, piše papa Franjo u svojoj poruci nadbiskupu Santiagu Juliánu Barrio Barrio na početku Godine sv. Jakova. „Mi nismo oni koji kruže oko sebe, a da pritom nigdje ne stignu“. Samo hodočašće je proces obraćenja, piše papa Franjo u pismu, koje je Vatikan objavio na Silvestrovo. Ne postoje „gotovi recepti“, ali u svakom slučaju hodočašće bi se trebalo „odvijati u korak s Onim koji je Put, Istina i Život“ i „želi nam pokazati način života“.

Reklame za Godinu sv. Jakova su se vodile sa sloganima poput „Dodite i budite dio čuda“. Međutim, više se ništa ne može čuti od organizacijskog odbora, koji je prije pandemije koronavirusa najavio „gotovo 8000 aktivnosti“ za Svetu godinu 2021. godinu. Takva je smirenost jeziva - kao na mnogim mjestima na samom putu

svetog Jakova. Hodočasnici mogu hrabrost naći u pouzdanju u Boga. „Pođi iz zemlje svoje“ (Post 12,1), naslovio je svoje pastoralno pismo za Svetu godinu nadbiskup Santiago Julian Barrio Barrio citatom Svetog pisma. Pismo je, međutim, napisano prije pandemije koronavirusa. Kasnije je dopunio pismo pod naslovom „Nada u hodočašće u Santiago“, ohrabrujući hodočasničku zajednicu riječima: „Apostol Jakov čeka vas u ovoj Svetoj godini da bih vas u vašim bolima zagrio i utješio i da biste mu vi uzvratili svojim zagrljajem.“ Za vjernike je sveta godina vrlo važna jer se u njoj može postići potpuni oprost. Da bi se to ostvarilo, moraju se ispuniti tri uvjeta: hodočastiti u katedralu Santiago de Compostela i sv. Jakovu; sudjelovati u sv. misi i primiti sakramenate ispovijedi i pričesti.

Iako će zbog pandemije u ovoj godini vjerojatno malo tko od naših čitatelja hodočastiti u Santiago de Compostela, svedjedno možemo moliti na nakane ove svete jubilejske godine.

Vaš vlč. Ivica Komadina, delegat

Ženama otvorene službe čitača i akolita

Vijest da će od sada i žene moći primati službu lektora i akolita pobudila je različite reakcije u crkvenim krugovima i izvan njih.

Mnogi su se pitali što to točno znači i na što je točno mislio papa Franjo, jer mnogi – pa i vjernici – do sada su mislili kako čitačice na misama i drugim liturgijskim slavljinama već imaju podijeljenu službu čitača, a možda i akolita. No, nije bilo tako. Stoga je vijest da će od sada i žene moći primati službu lektora i akolita pobudila različite reakcije u crkvenim krugovima i izvan njih. Zato je potrebno pojasniti o čemu je riječ. A riječ je o promjeni jednoga kanona Zakonika crkvenoga prava, o čemu je odluku donio papa Franjo svojim apostolskim pismom „Spiritus Domini“ od 10. siječnja. To apostolsko pismo u obliku motuproprija (što znači da ga je Papa donio svojom voljom i odlukom) promijenilo je kanon 230 § 1 koji sada glasi: „Laici koji imaju dob i vrline određene odlukom biskupske konferencije, mogu se po propisanom bogoslužnom obredu za stalno uzeti u službe čitača i akolita; ipak, to podjeljivanje službe ne daje im pravo na crkveno uzdržavanje i naknadu.“

Lektori i akoliti – laičke službe

Tekst cijeloga apostolskoga pisma preveden je i na hrvatski i može se među ostalim pronaći na stranicama Informativne katoličke agencije (<https://ika.hkm.hr/dokumenti/spiritus-domini/>), a i drugdje. Uobičajeno, motuproprij je svoje ime dobio po početnim riječima teksta „Gospodinov Duh“, a papa Franjo dalje tumači da je baš Gospodinov Duh „trajan izvor života i poslanja Crkve“, te da on „članovima Božjeg naroda dijeli darove koji svakome omogućuju da na drukčiji način pridonosi izgradnji Crkve i naviještanju Evanđelja. Te karizme, nazvane službama, jer ih Crkva javno prepoznaje i uspostavlja, dostupne su zajednici i njezinu poslanju u stabilnom obliku.“ Prema Papi-
nim riječima, „u nekim slučajevima ovaj doprinos služenja potječe i iz određenog sakramenta, sakramenta svetog reda. Druge zadaće, tijekom povijesti, uspostavljene su u Crkvi i povjerene kroz nesakramentalni liturgijski obred pojedinim vjernicima, za-

hvaljujući određenom obliku vršenja krsnog svećeništva, i kao pomoć u određenoj službi biskupa, prezbitera i đakona.“ Papa Franjo potom podsjeća na odluku svoga prethodnika na katedri sv. Petra, to jest na svetoga papu Pavla VI. koji je svojim motuproprijem „Ministeria quaedam“ od 17. kolovoza 1972. uređio da na temelju „časne tradicije“ ta služba prethodi „primanju sakramenta svetog reda u svrhu pripreme, premda su takve službe dodijeljene drugim prikladnim muškim vjernicima. Neke skupštine Biskupske sinode naglasile su potrebu da se ovaj predmet istraži i doktrinarno, tako da on odgovara prirodi prethodno spomenutih karizmi i potrebama vremena, nudeći odgovarajuću potporu ulozi evangelizacije koja pripada crkvenoj zajednici“, nastavlja papa Franjo i dodaje: „Prihvaćajući ove preporuke, posljednjih se godina dogodio doktrinarni razvoj koji je naglasio kako se određene službe, ustanovljene od Crkve, temelje na zajedničkom preduvjetu krštenja kojeg primamo i kraljevskog svećenstva u koje se ugrađujemo po njemu; one se u osnovi razlikuju od zaređene službe primljene po sakramentu reda. Tako je čak i ustaljena praksa u Latinskoj Crkvi potvrdila da se ove 'laičke službe', budući da su utemeljene na sakramentu krštenja, mogu povjeriti svim prikladnim vjernicima, muškog ili ženskog spola, u skladu s onim što je već predviđeno kan. 230 §2.“ Na temelju svega, a nakon što je saslušao i mišljenja nadležnih dikasterija, papa Franjo je odlučio „izmijeniti kan. 230 §1 Zakonika kanonskog prava“, te je naložio i „izmjenu i ostalih odredbi sa zakonskom snagom koje se odnose na ovaj kanon“.

Valja podsjetiti da su službe čitača i akolita nekada bile dio takozvanih „nižih redova“, a primali su ih kandidati za „više redove“ – jednostavno, sjemeništari (bogoslovi) – koji su se pripremali za đakonat i svećeništvo. Sveti papa Pavao VI. je ukinuo niže kleričke redove, tako da se klerikom postajalo tek nakon primanja đakonata, to jest ređenjem za đakona. Od nekadašnjih su se nižih redova sačuvali lektorat i akolitat, ali oni više nisu bili „redovi“, nego kao laičke „služ-

be“, ali su se prema odredbi Pavla VI. mogli podjeljivati samo muškarcima. Praksa je pak bila nešto drugačija, a to je i zapisano u drugom paragrafu istoga kanona 230 čiji je prvi paragraf izmijenio papa Franjo. Naime, Božju riječ su kao čitačice i čitači na misama naviještali i naviještaju i muškarci i žene. Što se službe akolita tiče, dio su preuzeli ministranti, dio pak izvanredni djelatnici pričesti, a među njima opet je bilo i vjernika i vjernica, muškaraca i žena. No, ni lektorat ni akolitat nisu se podjeljivali, ili su se podjeljivali rijetko, i to isključivo muškarcima, a oni koji su ih primili – premda i bili na putu prema ređenju za đakona ili svećenika – nisu prestajali biti laici. To je sada promijenjeno pa će službu lektora i akolita sada moći primati i žene u skladu s crkvenim propisima i u skladu s praksom. Svoju je odluku „o „pristupu žena službama lektorata i akolitata“ papa Franjo u popratnom pismu protumačio i pročelniku Kongregacije za nauk vjere kardinalu Luisu F. Ladariji, što govori o ozbiljnosti kojom se pristupilo razmatranju ovoga pitanja i donošenju same odluke. U pismu kardinalu Ladariji papa Franjo najprije je protumačio razloge zbog kojih je donio ovu odluku, te potom objasnio da će pastiri morati razlučiti tko je od žena i muškaraca prikladan za službe lektora i akolita, a oni će morati proći „prikladnu pripremu“ kako bi vjerno služili Bogu i kršćanskom puku. Sada će i žene dobiti javno priznanje i mandat biskupa za te službe, što „učinkovitijim u Crkvi čini sudjelovanje svi u djelu evangelizacije“, piše papa Franjo i dodaje da na ovaj način „krsno svećeništvo“ i „služenje zajednici“ predstavljaju dva stupa na kojima se temelji uspostavljanje služba. Biskupske konferencije imaju zadaću odrediti prikladne kriterije za razlučivanje i pripremu kandidata i kandidatkinja za službe lektorata i akolitata, ili drugih služba koje će htjeti uspostaviti, piše papa Franjo, prema odredbama iz motuproprija „Ministeria quaedam“, uz prethodno odobrenje Svete Stolice ili prema potrebama evangelizacije na njihovom području.

M. K.

Potres protresa i produbljuje vjeru

Mnogi putevi dobre teku ovih dana kroz našu Banovinu, a jedan od puteva je i put Hrvatskog Caritasa, istaknuo je mons. Bože Radoš.

Razorni potres koji je pogodio Sisačku biskupiju s epicentrom kod Petrinje odnio je sedam života, kasnije još jedan, srušene su brojne kuće, crkve, domovi. Brojni su izgubili krovove nad glavom. Prema procjenama, oštećeno je više desetaka tisuća objekata. Isto tako oštećeni su brojni sakralni objekti i župne kuće u Sisačkoj biskupiji. Prema prvom izvješću 17 je potpuno srušenih ili teško oštećenih crkava, zatim ih je 15 veoma oštećeno, dok ih je sedam djelomično oštećeno. Potpuno je oštećeno 7 župnih kuća i samostana, veoma oštećeno je 6. Srušene ili oštećene su i 24 kapele. Ukupno je 76 objekata neuporabljivo. Među njima je u potpunosti uništena i katedrala Uzvišenja sv. Križa u Sisku. Ljudska dobrotu i kršćanska solidarnost stiže sa svih strana iz domovine i inozemstva, a Hrvatski Caritas u suradnji s biskupijskim pomaže na svim razinama. Hrvatski Caritas na čelu s predsjednikom mons. Božom Radošem vodi brigu o smještaju onih koji su ostali bez krova nad glavom pa je već naručeno 100 modula za potrebe stradalog stanovništva Banovine. To je učinjeno u suradnji s Caritasom Internationalis, Malteškim redom i donacijama iz hrvatskih katoličkih misija i zajednica. Predsjednik Hrvatskog Caritasa mons. Bože Radoš istaknuo je da mnogi putevi dobre teku ovih dana kroz našu Banovinu, a jedan od puteva je i put Hrvatskog Caritasa. U pomoć su se uključile i siromašne nadbiskupije i biskupije BiH koje su prikupili 180.000 eura pomoći za područja stradala potresom u Petrinji, Glini i Sisku te je taj iznos uplaćen Sisačkoj biskupiji. U pomoć se uključuju sa svih strana svijeta. Nažalost, potres je zahvatio i šire prostore, a štete se još procjenjuju.

Sloboda savjesti i osobna odgovornost

Uz sve teškoće, redovito 61. plenarni zasjedanje Sabora Hrvatske biskupske konferencije pod predsjedanjem predsjednika HBK zadarskog nadbiskupa Želimira Puljića održano je u sjedištu HBK u Zagrebu. Apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj mons. Giorgia Lingue posebno je pozdravio i ohrabrio zagrebačkog nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića te sisačkog biskupa Vladu Košića čije su mjesne crkve pogođene razornim potresom. Pomoćni đakovačko-osječki biskup mons. Ivan Čurić izvijestio je o naputku Kongregacije za kler o „pastoralnoj preobrazbi župne zajedni-

Posljedice razornog potresa na području Sisačke biskupije

ce u službi evangelizacijskog poslanja Crkve“. K tome, raspravljalo se o niz aktualnih tema, posebice o potresu i pandemiji korona virusa, te prilagođavanju i traženju novih pastoralnih oblika na aktualne izazove. Ono što posebno zanima vjernike je pitanje cijepljenja. Biskupi su u poruci o tome izjavili: „Vrijeme koje je pred nama zahtijeva zajedničku i osobnu odgovornost i brigu u promicanju zaštite života, dobrobiti pojedinca i cijeloga društva. Pritom valja imati u vidu kako dobrobit društva ovisi o dobrobiti svakoga pojedinca i obitelji. Što se tiče pitanja cijepljenja, koje je posljednjih tjedana u središtu javnosti, papa Franjo je nedavno izrazio svoje mišljenje o njegovu primanju cjepiva iz 'etičkih razloga', tj. da se ne dovede u pitanje 'vlastito zdravlje i život, kao i život drugih ljudi'. S obzirom na određene moralne dvojbe Sveta Stolica nedavno je izdala nekoliko razjašnjenja, čuvajući u svemu slobodu savjesti i osobnu odgovornost u odluci o primanju cjepiva.“

Održan je teološko-pastoralni tjeđan na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Tema je bila „Crkva u svijetu kriza i ljudske patnje“. Raspravljalo se o novim oblicima pastoralne u vremenu pandemije, potresa, migracija.

Ekumensko hodočašće kardinala Bozanića i mitropolita Perića

Zagrebački nadbiskup i metropolit kardinal Josip Bozanić susreo se s pravoslavnim zagrebačko-ljubljanskim mitropolitom Porfirijem Perićem u Zagrebu. Kardinal i metropolit razgovarali su o aktualnoj situaciji u kojoj žive vjernici obiju Crkava, obilježenoj pandemijom i potresima koji su pogodili Zagreb i širu

okolice te sisačko, petrinjsko, glinsko i pokupsko područje. Nakon razgovora razgledali su zagrebačku katedralu, gdje su zastali u molitvenoj tišini. Po obilasku katedrale, mitropolit je obišao i u potresu teško oštećen nadbiskupski dvor, upoznavši se s razmjerima šteta koje su prouzročili potresi. Kardinal i mitropolit nastavili su preko Trga bana Josipa Jelačića i Illicom svoje hodočašće prema sabornoj crkvi Preobraženja Gospodnjega, gdje su zastali u molitvi, a potom je mitropolit upoznao kardinala sa štetama koje su pogodile sabornu crkvu i eparhijski centar. Po završetku hodočašća, kardinal i mitropolit zadržali su se u razgovoru u prostorima Eparhije.

U Sarajevu su se susreli vrhbosanski nadbiskup metropolit kardinal Vinko Puljić i šef delegacije Europske Unije u Bosni i Hercegovini i njezin specijalni predstavnik za BiH Johann Sattler. Razgovarali su o aktualnoj migrantskoj krizi. Sattler je zahvalio kardinalu Puljiću što je prije nekoliko dana dignuo glas te progovorio o ljudskom dostojanstvu koje zaslužuje svaki čovjek. To je bio prvi susret kardinala Puljića i šefa delegacije EU-a i njezinoga specijalnog predstavnika za BiH Sattlera od njegovog stupanja na službu.

Katehetska zimska škola s temom „Dati lice odgoju“ ove je godine zbog pandemije koronavirusa održana virtualno putem Zoom platforme. Katehetsku školu priredili su Nacionalni katehetski ured Hrvatske biskupske konferencije i Agencija za odgoj i obrazovanje.

Sveti Otac Franjo, prihvativši odreknuće mons. Ilije Janjića od pastoralnog vodstva Kotorske biskupije, koje je podnio radi navršene dobne granice, imenovao je novim kotorskim biskupom don Ivana Štironju, svećenika Trebinjsko-mrkanke biskupije. **A.O.**

RAZGOVOR S DOC. DR. SC. BRANKOM MURIĆEM S KATEDRE FUNDAMENTALNE TEOLOGIJE NA KATOLIČKOM BOGOSLOVNOM FAKULTETU U ZAGREBU

Bog ljubavi otkriva se u otajstvu Kristova križa

Doc. dr. sc. Branko Murić rođen je 1981. godine u Zagrebu gdje je i odrastao. Nakon što je 2007. godine diplomirao na Katoličkom bogoslovnom fakultetu, upisuje specijalizaciju iz fundamentalne teologije, područja objave, na Papinskom lateranskom sveučilištu u Rimu (Italija). Akademski stupanj magistra znanosti iz teologije, područja fundamentalne teologije, postiže 30. lipnja 2009. kada pod mentorstvom prof. dr. sc. Giuseppea Lorizija brani magistarski rad pod naslovom „*Senso definitivo della rivelazione trasmessa nell’Ultima parola di Dio. La prospettiva teologico-fondamentale di Hansjürgen Verweyen*” – „Posljednjevažeci smisao objave prenesen u Posljednjoj Božjoj riječi. Fundamentalno-teološka perspektiva Hansjürgena Verweyena”. U jeseni 2009. upisuje doktorski studij na Papinskom lateranskom sveučilištu pod vodstvom istog mentora te 21. rujna 2016. postiže doktorat znanosti obranivši pred ispitnim povjerenstvom doktorsku disertaciju pod naslovom „*La rivelazione come comunicazione del fondamento ultimo*” – „Objava kao komunikacija posljednjeg temelja”. Od svibnja 2010. zaposlen je najprije kao asistent, a nakon doktorata, od 15. ožujka 2019. i kao docent pri Katedri fundamentalne teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Do sada je objavio više znanstvenih i stručnih radova te je preveo više teološko-stručnih knjiga s talijanskog jezika za izdavačku kuću Kršćanska sadašnjost. U svom znanstvenom, nastavnom i stručnom radu osobito se bavi temama Božje objave, pitanjima temelja vjere i kako je shvatiti, odonsa Boga i čovjeka kroz komunikacijsko-participacijsku paradigmu, pitanjima kršćanstva u poslijemetafizičkom vremenu te čovjekova identiteta, dijaloga i (inter-)subjektiviteta, epistemološkim pitanjima odnosa znanosti i vjere, a u području proučavanja Crkve istražuje i na poslijediplomskom studiju predaje predmete vezane uz hermeneutiku i recepciju Drugog vatikanskog koncila, osobito kroz pitanje shvaćanja Crkve kao naroda Božjeg, zajednice (communio ekleziologija) te njene preobrazbe kroz sinodalnu paradigmu. Koordinator je novoosmišljenog programa cjeloživotnog obrazovanja Teološka kultura na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Jedan je od urednika zbornika radova *Teologijom svjedočiti i naviještati* (Zagreb, 2011.) objavljenog u čast prof. dr. sc. Tomislava Ivančića. Vjernik je laik, a s obitelji živi u Velikom Trgovišću.

Čovjek propituje svoju patnju

Živa zajednica: Kako Božju svemoć i ljubav danas promišljati iz zbiljnosti povijesne patnje?

Doc. dr. sc. Branko Murić: Prije svega treba kazati kako se niti Božja svemoć niti Božja ljubav ne mogu misliti statično i apstraktno, odvojeno od povijesne zbilje. Božju ljubav prepoznamo iz povijesnih događanja, osobito iz objave u Isusu Kristu. Kada

govorimo o Božjoj svemoći, mislim da je ne smijemo odvajati od te Božje ljubavi objavljene jednom-za-svгда u osobi Isusa Krista. Čisto filozofijski pokušaji govora o svemoći, koji ne vode dovoljno računa o ovoj povijesnoj objaviteljskoj dimenziji Božje ljubavi, više su doveli do pomutnje, pa i optužbi na račun Boga, negoli do opravdanja Božje moći. O tome nas neprestano podučava i sama Božja riječ te Božju apsolutnost i transcendentnost ne možemo misliti bez Nje-

gove darovanosti i imanentnosti koja se očituje u intersubjektivnosti. Često u pomoć našoj nemoći da branimo Božju svemoć u pomoć prizivamo skolastiku, a osobito Tomu Akvinskoga. No često odviše sintetički tada činimo pogrešku misleći da o Bogu možemo govoriti samo afirmativno. Postoji i negativni put govora o Bogu i put eminencije, o kojima Toma govori. Nećemo ovdje ulaziti u te detalje, ali podsjetio bih na jednu lijepu rečenicu iz Tominog djela o Presevetom

Trojstvu, gdje ustvrđuje: „Bog se časti šutnjom, ne zato što ništa ne govori-mo i ne istražujemo o njemu, nego zato što smo svjesni kako nismo uspjeli shvatiti ga“. Upravo šutnja najbolje približava našu spoznaju k Bogu koji se očituje u povijesti, oso-bito u povijesti ljudske patnje. To nam pokazuje cijela povijest spasenja. Čovjek je biće patnje, biće koje propi-tuje svoju patnju. To ne znači da čov-jek nije i biće koje se raduje. Upotrije-bio bih jednu lijepu sliku gdje se pat-nja i radost isprepliću: žena rađa novi život, dijete se rađa u porođajnim bolima; taj trenutak je ujedno za nju i radost i bol, strepnja i patnja, trplje-nje na koje se žena priprema kroz svoje bivanje i postanje majkom; dije-te koje se rađa predstavlja radost, a ta radost i dobro života opet se u tre-nutku samog rađanja i odvajanja od majke izražava bolju i patnjom dje-te-ta koje, kao znak svoga vlastitog živo-ta i disanja, mora zaplakati; taj plač i bol, opet postaju radost jer se zna da je dijete živo i zdravo. Dakle, patnja je neodjeljiva od zemaljskog življenja baš kao što kaže i apostol Pavao „sva stvorenja zajedno uzdišu i sva se sku-pa nalaze u porođajnim mukama“ (Rim 8,22). Ali ono što razlikuje nas ljude i naše iskustvo patnje od drugih živih bića jest trpljenje. Možemo li pa-titi bez da postavljamo pitanja o uzro-ku patnje i bez da se pitamo o smislu patnje? Ima li smisla patiti? Nije li patnjom i bolju povrijeđeno naše do-stojanstvo? Ta pitanja postavlja jedi-no čovjek. Trpljenje je, stoga što ne možemo uvijek i na neki općeniti na-čin dati univerzalni odgovor na njega, misterij za čovjeka. Čovjek kroz trplje-nje otkriva svoju dubinu, ali i nadvisu-je samoga sebe. Odatle se i rađa pi-tanje o Bogu: u najdubljim otajstvima svoga bića otkrivamo da smo taknuti Bogom, jedinim koji u krajnosti, kada nas i svi napuste i kada nam više ni-ko ne može pomoći – ni medicina, ni znanost, ni bližnji, pa ni molitva – u tišini trpljenja ostaje osloncem. Tu vidim i Božju svemoć i Božju ljubav: svemoć jer me u iskustvu trpljenja ne-prestano tjera mijenjati moje krute slike i predodžbe tko je Bog. On je meni uvijek blizak, uz mene je i kada padam i kada sam u kušnji, samo ako ga hoću upoznati i primiti k sebi; on je ljubav jer mi se u mojem trplje-nju toliko približava, ostaje mi najbli-ži, jedini koji i u tišini i neodgovaranju daje odgovor koji nije pompozan, koji nije argument i dokaz, nego koji je tih i nježan, plah i gotovo neprimje-

tan, kako kaže Psalmist, poput laho-ra. To je smisao onog, kako ga nazi-vamo, posljednjeg sakramenta bole-sničkog pomazanja: da bude znakom koji patnike otvara toj bliskosti Božje ljubavi i svemoći da u nemoći boli i patnje daje novost života i posljed-njeg smisla. To je znala izraziti krš-

Biti s patnicima i trpećima, veliki je izazov za današnju Crkvu. Crkva je poslana da vida rane (osobito one duhovne i moralne) ljudima, da se prigiba i sluša, koja ne računa i ne proračunava nego razlučuje kako pokazati i donijeti milosrđe Božje ljudima.

ćanska umjetnost tolikim izričajima kroz povijest, to nam svjedoče toliki svjedoci, mučenici i patnici, Božji prijatelji kroz našu povijest, uporište u tome imamo u tolikim svecima koji su nam najmiliji. A odakle njima snaga da su tako živjeli? U tom najdubljem i najintimnijem susretu sa Bogom, u trenucima patnje i trpljenja koje je za njih i njihov život postalo prosvjetlje-nje, zaokret, obraćenje, novo viđenje života. To je moguće primijetiti i u našim životima kada god otkrivamo taj nemir vjere koja je više traganje i te-rapija za drugoga nego da je smiraj i spokoj za mene samoga i moju dušu. Bog ljubavi u svojoj blizini i svemo-ći otkriva nam se u otajstvu Kristova križa.

Živa zajednica: Više ste puta is-taknuli kako je Crkva rođena iz otaj-stva otkupljenja u Kristovu križu. Ob-vezuje li to Crkvu, a onda i sve njezi-ne članove, da i sami neprestano traže susret s čovjekom na putu nje-gova trpljenja?

Doc. dr. sc. Branko Murić: Upra-vo tako, rekao bih da je taj susret bezuvjetan za Crkvu. Ako se Crkva rađa iz probodenog boka Raspetoga, onda je ona znak toga trpljenja u svi-jetu. To je njen smisao i svrha i iz toga se rađa njen navještaj, njeno slavlje-nje, njeno iščekivanje i poslanje u ovome svijetu. Biti s patnicima i trpe-ćima, veliki je izazov za današnju Crkvu. Crkva je poslana da vida rane (osobito one duhovne i moralne) lju-dima, da se prigiba i sluša, koja ne računa i ne proračunava nego razlu-čuje kako pokazati i donijeti milosrđe Božje ljudima. Ovdje bih htio svratiti pažnju na to da kada govorimo o

patnicima, onda nije riječ samo o onima koji se nalaze na rubovima našega društva i interesa, onima koji trebaju i traže materijalnu pomoć. Ri-ječ je o patnicima koji se nalaze u sre-dištu naših gradova, naših društava, naših obitelji, naših crkvenih zajedni-ca i izvan njih. Često je riječ i o onima koji vape za duhovnom i moralnom utjehom, ali to ne znaju izraziti ili kri-vo izražavaju. U susretu s trpećima i patnicima potrebno je biti odlučan pomoći, biti strpljiv i ponizan, nekada je dovoljno samo slušati i jednostavno biti tu za drugoga, biti oslonac i dava-ti povjerenje. Važnu stvar je kazao sveti Pavao VI. u svojem apostolskom nagovoru *Evangelii nuntiandi*: današ-nji čovjek ne treba učitelja, dakle onoga koji će nam govoriti što mora-mo činiti, ne treba teorije, današnji čovjek treba svjedoke koji će svojim životom donositi nadu drugima iz su-sreta sa izvorom života i radosti. Biti svjedocima onoga koji je vlastitom patnjom otvorio vrata Božjega milosr-đa, Božje kreativne i stvarateljske lju-bavi koja je iz patnje, smrti stvorila novi život, to je ona snaga koju su na kršćanima prepoznavali drugi, pa i oni koji su ih kroz povijesti progonili.

Zašto Bog dopušta da nedužni stradavaju i pate?

Živa zajednica: Živimo u vrijeme pandemije koronavirusa. Zapravo sada ne živimo u vremenu post-katastrofe već proživljavamo stvarno sta-nje postojanja zla na svijetu. Koja su to pitanja i odgovori koji konkretno danas dodiruju to područje?

Doc. dr. sc. Branko Murić: Kada god se kroz povijest događala neka pandemija ili prirodna katastrofa ili, pak, kada je bilo riječ o ratovima i zlom koje je čovjek sam prouzročio svojim djelovanjem, tražilo se odgo-vore na pitanje odnosa između dobra i zla, između Boga i njegova stvore-nja. I svako je razdoblje, svaka civili-zacija i kultura, ako hoćemo i religija, tražila vlastite odgovore. Mi danas postavljamo iznova pitanja, ali jesmo li u stanju na njih odgovoriti? Tijekom prošle godine, moglo se čuti mnogo neadekvatnih odgovora, cjelokupno stanje duha smo mogli gotovo osli-kano pronaći u izmišljenim likovima i situacijama epidemije kuge kako ju je u svom istoimenom romanu *Kuga* opisao Albert Camus. Rekao bih da u tom romanu imamo arhetipe, opisa-

(Nastavak na str. 10)

STRANCE I PRIDOŠLICE MORAMO UKLJUČIVATI U DRUŠTVO DA BISMO IH PROMICALI KAO OSOBE

Potrebno je poznavati druge da bi ih se razumjelo

Poruka pape Franje za 106. svjetski dan selilaca i izbjeglica (27. rujna 2020.)

Draga braćo i sestre! U povodu 106. Svjetskoga dana selilaca i izbjeglica, koji se ove godine obilježio u nedjelju 27. rujna, papa Franjo je, kao i prethodnih godina, još jednom uputio svoju prigodnu poruku. I sretna je okolnost što je toga dana Crkva slavila spomendan sv. Vinka Paulskoga, zaštitnika siromaha, bolesnika te socijalnih i karitativnih djelatnika.

Broj izbjeglica, prema izvještaju Agencije Ujedinjenih naroda za izbjeglice od 18. lipnja 2020., pogađa više od 1% ukupnoga stanovništva na Zemlji. To znači da prisilno raseljavanje pogađa jednoga na svakih 97 ljudi, a na kraju 2019. godine bilo ih je 79,5 milijuna. To su oni, koji su svoja prebivališta morali napustiti zbog sukoba, progona ili događaja koji ozbiljno narušavaju javni red.

Pored toga velikoga broja izbjeglica, prema izvještaju Ujedinjenih naroda iz rujna 2019. godine, u svijetu je bilo 272 milijuna selilaca, što predstavlja oko 3,5% od ukupnoga stanovništva. A najčešći razlozi njihova seljenja su gospodarska nesigurnost i siromaštvo u matičnim zemljama i nastojanje da se nađe bolje materijalne uvjete za život.

Selioci i izbjeglice redovito prolaze iskustvo oskudice, opasnosti, nezaštićenosti, nepovjerenja, napuštenosti, marginalizacije i odbačenosti. Uz to, njihova je osnovna oznaka da su stranci u svakom smislu: na putovima kojima se kreću i u zemljama u koje dolaze. A ta njihova teška iskustva ove godine još više je opteretila pandemija opasnoga virusa.

U svojoj poruci za Dan selilaca i izbjeglica 2018. godine papa Franjo je preporuku za ponašanje prema tim ljudima sažeo u već poznate četiri riječi: prihvatiti, zaštititi, promicati i integrirati. Ove godine je pak naznačio još neka pravila. Tako smatra da je potrebno poznavati druge da bi ih se razumjelo. Kaže potom da je potrebno biti bližnji da bi se moglo služiti ljudima u potrebi. A da bismo se jedni s drugima pomirili potrebno je slušati bolne uzdisaje. Odnosno, da bi se raslo na ljudski i kršćanski način, potrebno je dijeliti s potrebitima. Uz to, strance i pridošlice moramo uključivati u društvo da bismo ih promicali kao osobe. I na kraju, da bi se gradilo Božje kraljevstvo potrebno je surađivati.

Po zagovoru sv. Vinka Paulskoga neka dragi Bog blagoslovi djela dobrih ljudi, dobrotvornih, socijalnih i državnih sustava radi rješavanja poteškoća svih selilaca i izbjeglica.

mons. dr. Tomo Vukšić,
predsjednik Vijeća HBK i BK BiH za Hrvatsku inozemnu pastvu
vlč. dr. Tomislav Markić
nacionalni ravnatelj Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu

Snimka: KTA

Snimka: IKA

Početak ove godine (2020., op. Ur.) u svom obraćanju članovima Diplomatskog zbora akreditiranog pri Svetoj Stolici ubrojio sam među izazove našeg suvremenog svijeta tragediju prognanika (interno raseljenih osoba): „Uslijed sukoba i izvanrednih humanitarnih prilika, pogoršanih klimatskim promjenama, povećava se broj raseljenih osoba i to se odražava na osobe koje već ionako grcaju u teškom siromaštvu. U mnogim zemljama u kojima vladaju takve prilike nedostaju odgovarajuće strukture koje omogućuju izaći ususret potrebama raseljenih osoba“ (9. siječnja 2020.).

Zbog tih sam razloga odlučio posvetiti ovu Poruku drami prognanikâ, često nevidljivoj tragediji koju je globalna kriza izazvana pandemijom COVID-19 samo pogoršala. Zbog svoje siline, težine i geografske raširenosti ta je kriza, naime, utjecala na mnoge druge izvanredne humanitarne situacije kojima su pogođeni milijuni ljudi te se međunarodne inicijative i pomoć neophodni za spašavanje života svelo zapravo na nacionalne

političke planove. Ali „ovo nije vrijeme zaborava. Kriza s kojom smo suočeni ne smije dovesti do toga da smetnemo s uma mnoge druge izvanredne situacije koje povlače za sobom patnje mnogih ljudi“ (Poruka Urbi et Orbi, 12. travnja 2020.).

U svjetlu tragičnih zbivanja koja su obilježila 2020. godinu, želio bih da ova Poruka, iako je posvećena prognanicima, dopre do svih onih koji su prolazili i još uvijek prolaze kroz iskustvo oskudice, napuštenosti, marginaliziranosti i odbačenosti kao rezultat COVID-19.

Želio bih krenuti od slike koja je nadahnula papu Piju XII. pri sastavljanju apostolske konstitucije *Exsul familia* (1. kolovoza 1952.). Prilikom bijega u Egipat mali je Isus zajedno sa svojim roditeljima iskusio tragično stanje prognanikâ i izbjeglica „označeno strahom, nesigurnošću, nedaćama (usp. Mt 2, 13-15.19-23). Nažalost i danas se milijuni obitelji mogu prepoznati u toj tužnoj stvarnosti. Televizija i radio nam gotovo svakodnevno donose vijesti o izbjeglicama koje bježe od gladi, ratova i drugih velikih opasnosti, u po-

trazi za sigurnošću i dostojanstvenim životom za sebe i svoje obitelji“ (Angelus, 29. prosinca 2013.). U svakom od njih prisutan je Isus koji je prisiljen, kao u Herodovo vrijeme, bježati kako bi se spasio. Na njihovim smo licima pozvani prepoznati lice Krista gladna, žedna, gola, bolesna, stranca i utamničena koji treba našu pomoć (usp. Mt 25, 31-46). Ako ga prepoznamo u tim licima moći ćemo mu zahvaliti što smo ga uspjeli upoznati, ljubiti i služiti mu u njima.

Raseljeni nam nude tu mogućnost da susretnemo Gospoda, „iako je našim očima teško prepoznati ga takva: u poderanoj odjeći, prljavih stopala, nagršena lica, izranjena tijela, nespособna služiti se našim jezikom“ (Homilija, 15. veljače 2019.). Na taj smo pastoralni izazov pozvani odgovoriti sa četiri glagola koje sam naznačio u svojoj Poruci za ovaj Dan 2018. godine: prihvatiti, zaštititi, promicati i integrirati. Njima bih sada želio dodati još šest parova glagola koji odgovaraju vrlo praktičnim radnjama međusobno povezanimi jednim uzročno-posljedičnim odnosom.

Potrebno je poznavati da bi se razumjelo. Znanje je nužan korak prema razumijevanju drugih. Uči nas to sâm Isus u zgodi o učenicima iz Emausa: „I dok su tako razgovarali i raspravljali, približi im se Isus i pođe njima. Ali prepoznati ga – bijaše uskraćeno njihovim očima“ (Lk 24, 15-16). Kad govorimo o migrantima i raseljenim osobama prečesto se zaustavljamo na statističkim podacima. Ali ne radi se o brojevima, nego o stvarnim ljudima! Susret s njima pomoći će nam da ih upoznamo, a kad se upoznamo s njihovim pričama moći ćemo ih razumjeti. Moći ćemo, na primjer, shvatiti da je nesigurnost koju smo tako bolno iskusili uslijed ove pandemije konstantno prisutna u životima raseljenih osoba.

Potrebno je biti bližnji da bi se moglo služiti. To se može činiti samorazumljivim, ali često tomu nije tako. „Neki Samarijanci putujući dođe do njega, vidje ga, sažali se pa mu pristupi i povije rane zalivši ih uljem i vinom. Zatim ga posadi na svoje živinče, odvede ga u gostinjac i pobrinu se za nj“ (Lk 10, 33-34). Strahovi i predrasude – tolike predrasude – drže nas podalje od drugih i često nas priječe da im „budemo bližnji“ i služimo im s ljubavlju. Približiti se bližnjemu često znači biti spremni izložiti se rizicima, kao što su nas posljednjih mjeseci lijepo poučili mnogi liječnici i medicinske sestre i tehničari. Ta spremnost da se približimo i služimo nadilazi puki osjećaj dužnosti. Najljepši primjer u tome dao nam je sâm Isus kad je oprašao noge učenicima: svukao je sa sebe haljine, kleknuo i uprljao svoje ruke (usp. Iv 13, 1-15).

Da bismo se jedni s drugima pomirili potrebno je slušati. Uči nas tome sâm Bog koji je, poslavši svoga Sina u svijet, htio čuti bolne uzdisaje čovječanstva ljudskim ušima: „Uistinu, Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca [...] da se svijet spasi po njemu“ (Iv 3, 16-17). Ljubav koja pomiruje i spašava započinje slušanjem. U današnjem se svijetu poruke množe, ali nestaje navike slušanja. Ali samo poniznim i pažljivim slušanjem možemo prispijeti istinskom međusobnom pomirenju. Godine 2020. na našim je ulicama tjeđnima vladala tišina. Dramatična i zabrinjavajuća tišina, ali tišina koja nam je pružila priliku da poslušamo vapaj ranjivih osoba, raseljenih osoba i našeg teško bolesnog planeta. To slušanje nam daje priliku pomiriti se sa svojim bližnjima, s mnogim od-

bačenima, sa samima sobom i s Bogom, koji se nikada ne umara nuditi nam svoje milosrđe.

Da bi se raslo, potrebno je dijeliti. Dijeljenje je bilo od ključne važnosti u prvoj kršćanskoj zajednici. „U mnoštva onih što prigriše vjeru bijaše jedno srce i jedna duša. I nijedan od njih nije svojim zvao ništa od onoga što je imao, nego im sve bijaše zajedničko“ (Dj 4, 32). Bog nije htio da resursi našeg planeta budu na korist samo nekima. Ne, to nije bila Gospodinova volja! Moramo naučiti dijeliti s drugi-

Spomenik migrantima u Vatikanu

ma kako bismo rasli svi zajedno, bez iznimke. Pandemijska nas je podsjetila kako smo svi u istom čamcu. Ponovno otkrivena svijest da imamo iste brige i strahove pokazala nam je još jednom da se nitko ne spašava sâm. Da bismo uistinu rasli moramo rasti zajedno, dijeleći ono što imamo, poput dječaka koji je Isusu ponudio pet ječmenovih kruhova i dvije ribe... I bilo je to dovoljno za pet tisuća ljudi (usp. Iv 6, 1-15)!

Moramo uključivati da bismo promicali. Tako je, naime, Isus učinio sa ženom Samarijankom (usp. Iv 4, 1-30). Gospodin joj prilazi, sluša je, govori njezinu srcu, a zatim je vodi do istine te ona postaje blagovjesnicom Radosne vijesti: „Dođite da vidite čovjeka koji mi je kazao sve što sam počinila. Da to nije Krist?“ (r. 29). Kadikad nam polet za služenje drugima onemogućuje vidjeti njihova stvarna bogatstva. Ako želimo uistinu promicati osobe kojima pružamo pomoć, moramo ih uključiti i učiniti ih protagonistima vlastitog otkupljenja. Pandemijska nas je podsjetila na to koliko je suodgovornost bitna i da se samo s doprinosom svijetu – pa i kategorija koje se često podcjenjuju – možemo uhvatiti u koštac s ovom krizom. Moramo pronaći „hrabrost da se otvore prostori u kojima će se svi moći osjetiti pozvanima i omogućiti nove oblike gostoljubivosti, bratstva i solidarnosti“ (Meditacija na Trgu svetog Petra, 27. ožujka 2020.).

Da bi se gradilo potrebno je surađivati. To je ono što Apostol Pavao poručuje korintskoj zajednici: „Zaklinjem vas, braćo, imenom Gospodina našega Isusa Krista: svi budite iste misli; neka ne bude među vama razdora, nego budite savršeno istog osjećanja i istog mišljenja“ (1 Kor 1, 10). Izgrađivati Božje Kraljevstvo zajednička je dužnost svih kršćana i zato trebamo naučiti surađivati i pritom ne podležći napasti ljubomore, nesloge i podjela. I u sadašnjim prilikama treba ponoviti: „Ovo nije vrijeme egoizama, jer izazov s kojim se suočavamo svima nam je zajednički i ne razlikuje jedne od drugih“ (Poruka Urbi i Orbi, 12. travnja 2020.). Da bismo sačuvali naš zajednički dom i postigli to da bude sve više u skladu s Božjim izvornim planom moramo se zalagati oko toga da se zajamči međunarodna suradnja, globalna solidarnost i založenost lokalne zajednice, ne isključujući nikoga.

Zaključit ću molitvom nadahnutom primjerom svetog Josipa, osobito u trenutku kad je bio prisiljen pobjeći u Egipat kako bi spasio dijete Isusa.

Oče, Ti si povjerio svetom Josipu ono što ti je bilo najdragocjenije: Dijete Isusa i njegovu majku kako bi ih zaštitio od opasnosti i prijetnji zlih ljudi.

Daj i nama iskusiti njegovu zaštitu i pomoć. Neka on, koji je i sam proživio patnje onih koji bježe zbog mržnje moćnih, utješi i zaštiti svu našu braću i sestre koje su rat, siromaštvo i nužda nagnali da napuste svoje domove i svoje zemlje te su se kao izbjeglice zaputili prema sigurnijim mjestima.

Pomozi im, po njegovu zagovoru, da smognu snage ići dalje, naći utjehu u tuži i hrabrost u toj kušnji.

Podari svima onima koji ih primaju nešto od nježnosti tog pravednog i mudrog oca koji je ljubio Isusa kao pravog sina i podupirao Mariju na svakom koraku.

Neka on, koji je zarađivao kruh radom svojih ruku, uzmogne osigurati onima kojima je oduzeto sve u životu dostojanstvo rada i mir vlastitoga doma.

To te molimo po Isusu Kristu, tvoje Sinu, kojeg je sveti Josip spasio bijegom u Egipat i pouzdajući se u zagovor Djevice Marije koju je ljubio kao vjerni zaručnik u skladu s tvojom voljom. Amen.

Rim, pri Svetomu Ivanu Lateranskom, 13. svibnja 2020., spomen Blažene Djevice Marije Fatimske.

Papa Franjo

KTA/KA

(Nastavak sa str. 7)

ne modele i našeg današnjeg ophođenja s pandemijom koronavirusa. Živeći u vremenu krize i patnje, u nama se neizbježno javlja i pitanje o pravednosti Božjoj: zašto Bog dopušta da nedužni stradavaju i pate? Nije lako dati odgovor na to pitanje i ono je, čini se, uvijek otvoreno i nikada do kraja odgovoreno. Pitanje boli i trpljenja povezano je s pitanjem nedostatka dobra. Ono što najviše pogađa čovjeka jest nemogućnost sudjelovanja na dobru. To dobro mogu biti zdravlje, sloboda, pravednost i druga dobra, ali to mogu biti i ljubav, istina, nada. Ono što se moglo primijetiti jest da se na početku pandemije pokušalo umanjiti značenje i širinu patnje koju će pandemija donijeti, a vjerojatno je tome razlog jer smo se u našoj zapadnoj civilizaciji naviknuli od sebe odstranjivati pitanja koja proizlaze iz patnje, pa i samu patnju nastojimo istisnuti na margine svakodnevnog interesa. Primjer je tome način kao se (ne)ophodimo prema smrti: sjetimo se kako su u još ne tako davna vremena skladatelji poput Mozarta skladali *Requiem* ili u kakvoj se doslovce svečanosti slavio obred sprovoda; ili kako je u našim krajevima još ne u tako davna vremena bio običaj bdjeti cijelu noć s rodbinom, bližnjima i prijateljima u kući zajedno s mrtvacem, pokojnikom, a ne ih smjestiti daleko, na kraj sela ili grada u mrtvačnicu. Danas smo smrt istisnuli kao temu koju nastojimo što lakše izbjeći. Šok koji je proizvela pandemija jest da se i umire u potpunoj usamljenosti, na respiratorima, da se ukapa bez oproštaja i sprovoda, u najlonskim vrećama, a negdje gdje je smrtnost bila prevelika i bez obilježja. Nameće se pitanje jesmo li i u kojoj mjeri u toj početnoj fazi šoka mogli bolje reagirati i pružiti potporu umirućima. U Italiji su, recimo, svećenici umirali jer su odlučili i po cijenu života biti uz oboljele i pružati im utjehu kroz prisutnost, kroz molitvu, kroz sakrament. Drugo pitanje koje se nameće, a izrekli su ga liječnici koji su se brinuli za teško bolesne i umiruće: što ćemo učiniti kada se naši kapaciteti u bolnicama popune, koga ćemo primati, a koga ne, po svojoj savjesti ne možemo vršiti nikakvu eugeniku. Nažalost, nisam primijetio da je netko od bioetičara i moralista o tome govorio, nisam primijetio da su oni koji su s oltara govorili o oduzetim pravi-

ma na okupljanje u crkvama, razmišljali o tome. Nažalost, ovih dana vidimo da unatoč cjepivu, broj teško bolesnih rapidno raste, pojavljuju se preporuke da se treba procjenjivati na licu mjesta o onima koji neće preživjeti i ne voditi ih u bolnice. To je pravo pitanje koje si moramo postaviti i koje pogađa srž našega problema kako se odnosimo prema drugima, jesmo li odgovorni i možemo li u našem kršćanskom življenju iz suodgovornosti spriječiti da se ne dogodi

Dok će za medicinu glavni cilj biti pronaći učinkovita cjepiva i lijekove protiv virusa, teologiji i Crkvi je zadaća pronaći cjepivo protiv beznađa i pružiti lijek milosrđa u duševnoj boli. Taj smisao duhovnog cjepiva i lijeka se otkriva iz susreta sa živim Bogom i u susretu s patećima u šutnji s njima, u njihovu krik, u blizini s njima, u vapaju s njima...

eugenika nemoćnih. Nažalost, prebrzo smo krenuli zaključivati da su svi zli, da je sve laž i da netko zao upravlja cijelom ovom pandemijom i želi uništiti Crkvu jer nam ne daje živjeti naše uobičajene crkvene živote. Pandemija nas je naučila koliko smo krhki kao bića, koliko smo nemoćni pred golim okom neprimjetnim virusom koji ugrožava zdravlje, koji gotovo nasumce bira svoje žrtve. Kako ne bismo ničiji život ostavili ispražnjen i bez nade, zadaća je nas kršćana da je donosimo svima, ne uzmičući pred naporom bolne istine, ljubavi i dobra: naša je zadaća ne da pomognemo pobjeći od patnje ili da je dešifriramo i otkrivamo tko je zbog nje kriv, nego kroz patnju da tražimo smisao sjedinjenja s Kristom. Dok će za medicinu glavni cilj biti pronaći učinkovita cjepiva i lijekove protiv virusa, teologiji i Crkvi je zadaća pronaći cjepivo protiv beznađa i pružiti lijek milosrđa u duševnoj boli. Taj smisao duhovnog cjepiva i lijeka se, ponavljam, otkriva iz susreta sa živim Bogom i u susretu s patećima u šutnji s njima, u njihovu krik, u blizini s njima, u vapaju s njima, u poticaju na zahvalu za sve dobro u životu, u otkrivanju da se kroz predanje i pouzdanje u Onoga tko jedini može s nama biti ondje gdje nitko drugi više ne može otkriva smi-

sao života jer nas iz trenutka u trenutak vodi prema novosti života koju niti patnja niti bol niti smrt ne mogu dokinuti. Mi kršćani toga možemo i moramo biti svjedoci u ovom svijetu koji sam sebe pati i proizvodi vlastitu patnju. Pitanje o Božjem opravdanju, dakle, prije pred nas stavlja primarno jedno drugo pitanje: a gdje smo to mi bili u patnji drugih? Jesmo li bili blizu, jesmo li uspjeli prepoznati onoga koji je darivatelj života kroz ublažavanje i podnošenje patnje drugih? Biblijska predaja nas uči kako krik patnika izvire iz samog središta patnje – sjetimo se Joba, sjetimo se nekih Psalama, Tužaljki, proroka Jeremije ili sluge Patnika. Na kraju, Isus na vrhuncu svoje pasije ispušta krik patnika koji je, zapravo, u sebi pun povjerenja u Boga Oca. Biblijska vjera nas uči da postoji nada, da patnja i smrt nisu posljednje slovo našega života. Ali treba reći i ovo: budući da su patnja i trpljenje suprotni obozemaljskom životu, oni su neizbježni. Ne možemo u potpunosti ukloniti patnju, ali je možemo umanjiti onako kako smo rekli, novom pastoralnom osjetljivošću za patnju drugih, baš kako nas na to snažno potiče papa Franjo od prvog dana svoga pontifikata govoreći o Crkvi koja je milosrdna, koja je otvorena, koja je poljska bolnica za boli patnika, a osobito sada to čini i u svojoj posljednjoj enciklici *Fratelli tutti*.

Današnji čovjek trpi na različite načine

Živa zajednica: Kako razumjeti čovjekovu patnju zbog njegova nesudjelovanja u određenom dobru?

Doc. dr. sc. Branko Murić: Današnji čovjek trpi na različite načine. To je često i tiha patnja usamljenosti i otuđenosti, napuštenosti i osjećaja pregaženosti. Današnji čovjek je zbog, kako to volim kazati, liturgije konzumerizma našeg kasnomodernog visokosekulariziranog društva, ispraznio samoga sebe stavivši i samoga sebe kao predmet u izlog na prodaju. Građeci svijet i vrednote u svijetu daleko od istine, ljubavi i dobra, baš zbog toga što one bolno u središte stavljaju sav napor trpljenja zbog njih, bojim se da pomalo ispražnjavamo svoje duhovne kapacitete, a takvo stanje se izražava osobito kroz ravnodušje, indiferentizam. Odatle izvire i sva silna nepovjerenja u sustave i institucije, odatle se rađaju potrebe za lažnim vijestima i teorijama zavjere, jer uvi-

jek se traže alternative pogonjene vlastitim polu-istinama i vlastitim marketinškim interesima. Više nitko nikome ne vjeruje. To je taj glavni manjak dobra i istine, time se rađa i kaos u društvu i pomutnja dezorijentiranosti. Taj problem u današnjem svijetu prepoznaje papa Franjo pozivajući u svojoj posljednjoj enciklici *Fratelli tutti* da izgradimo svijet na evanđeoskim vrednotama koje će vratiti dostojanstvo čovjeku kao djetetu Božjem naročito kroz brigu za ranjive i siromašne, napuštene i ostavljene na rubu egzistencije u ovome svijetu. Ne sjećam se da je ijedna druga socijalna enciklika prijašnjih papa pobudila toliko interes osobito ekonomista, da na temeljima evanđeoskih vrednota obnavljaju ekonomiju i društvo, čovječanstvo kako bi polazili od onog temeljnog saznanja o nama samima: da smo svi braća i sestre jer smo djeca Božja. U jednu ruku je to plod same pandemije zbog koje je, u sadašnjoj fazi njegova razvoja, jedan simpozij prerastao u pravi viralni hit i pokret koji sada nosi naslov *Prema Franjinoj ekonomiji*, a već okuplja oko sebe na tisuće mladih i afirmiranih stručnjaka (poput nobelovaca) iz cijeloga svijeta, više od 115 zemalja koji promišljaju kako konkretno obnavljati svijet nakon ove pandemije, polazeći od nove, zdravije ekonomije i pogleda na čovjeka. U drugu ruku, dokaz je to da mladi prepoznaju u papi Franji ne samo nekoga tko naučava, nego i svjedoka koji životom svjedoči ono što piše. To je jedan konkretni plod i rađajuća nada za koju se nadam da će se dalje razvijati i zaživjeti već u ovoj godini jer, kako i sam papa Franjo kaže, stvarnost je važnija od ideja!

Živa zajednica: Ljudsko trpljenje se ponajbolje oslikava kroz kristolikost trpljenja i nade koja iz toga proizlazi. Na koje je pritom uporišne točke važno uputiti?

Doc. dr. sc. Branko Murić: Teologija 20. stoljeća, osobito kroz svoj pravac istraživanja teologije križa, na različite je načine osvjetljavala ovu temu. Pored toga, za mene je u ovom razdoblju iznova posebno snažan dojam ostavio sveti Ivan Pavao II. u svojem apostolskom pismu *Spasonosno trpljenje – Salvifici doloris*, kojega je napisao i sam proživljavajući patnju i trpeći u svome tijelu. Cjelokupna Božja objava, kaže Ivan Pavao II., pokazuje koji je smisao trpljenja: ono služi obraćenju i pozivu na pokoru kako bi se prepoznalo Božje milosrđe. No du-

boki smisao trpljenja otkriva se kroz ljubav koja se objavljuje u osobi Isusa Krista, a to je objava konačne Božje ljubavi za čovjeka i svijet, objava spasenjske ljubavi. S Kristom, naš pogled s vremenitoga značenja trpljenja premješta se na ono temeljno i konačno značenje: Bog daje svoga jedinorođenca da čovjek ne umre nego da ima život vječni. Za kršćanski pogled na život, čovjek umire kada gubi vječni život i zato se poslanje Sina sastoji u tome da pobjedi grijeh i njime iza-

zvanu patnju i bol te da u konačnici pobjedi smrt. Zato se onda i poslanje Crkve treba temeljiti na tome. Ali kako to Isus čini? Apostol Petar, prenosi nam Luka u Djelima apostolskim, daje sažeto svjedočanstvo o poslanju Isusa iz Nazareta: „prošao je zemljom čineći dobro i ozdravljajući sve kojima bijaše ovladao đavao“ (Dj 10,38). „Čineći dobro drugima“ jest ono što nazivamo našom kristolikom egzistencijom jer se Isusovo poslanje naročito odnosilo na patnike i one koji su iziskivali pomoć. Dovoljno je sjetiti se osam blaženstava koja su okosnica Isusovog „programa“ koji je sav usmjeren prema ljudima koji iskušavaju različite vremenite patnje. Isus nas uči kako da budemo kristoliki u susretu s patnicima i u susretu s tuđom patnjom, kako da budemo kristoliki u ulaženju u vlastitu patnju i muku, kako da budemo kristoliki kada molimo u patnji i iz patnje drugoga. Možda je ovaj treći element malo nejasan pa ću ga kratko približiti. Nekako smo se odviše navikli našem „konvencionalnom“ načinu moljenja, a ispustili smo iz vida ono što nas sam Isus uči, kako moliti. Jezik molitve je ispunjen strašću za Boga i patnjom od Boga. Molitva je dramatičan krik i vapaj, izraz znanja o onome što nedostaje, ona je nemoćno umuknuli krik stvorenja koje u tom

kriku ne sili Boga na ja-ti-povjerljivost, ne projicira Boga kroz idejne ili mitološke predodžbe. Krik nije puki znak ljubavi ili nedostatak ljubavi, nego je on zastrašujući simptom nemoći i nemogućnosti da se više ljubi; upravo takav krik nalazimo u Svetom pismu, takav krik nalazimo u tolikim glasovima nedužnih žrtava i poraženih tijekom povijesti čovječanstva. Takav tihi krik odjekivao je svijetom 2020.-tom godinom! Takav molitveni izričaj na poseban način, i to je paradokso, izražava Božju blizinu s nama i našu bliskost s Bogom! Tu više nema predodžbe niti lijepe ideje, tu preostaje, u toj ispražnjenosti krika, jedino vrijeme i prostor Božjega biti tu s nama, onoga koji je prisutan u svojoj događajnosti s nama. Upravo nas takvoj molitvi uči Isus, najprije kada u Lk 11,1-13 daje poduku kako moliti Boga za Boga, zatim na svome križu kada izgovara vapaje psalma koji u Božjoj napuštenosti pokazuju prepuštenost Očevoj blizini.

Zemaljski hod Crkve jest onaj s patnicima, s najmanjima, obespravljenima...

Živa zajednica: Ispravno shvaćena ljudska patnja pojedinca dovodi do Boga, ali i do drugih ljudi, poglavito onih koji i sami pate. Ne oslikava li se to ponajbolje u slici dobrog Samarijanca, koji je imao sućuti za čovjeka u potrebi?

Doc. dr. sc. Branko Murić: Kristolikost svjedočanstva prvih učenika dovela je do jasnoće koje je to trajno poslanje Crkve, a Matej ga je u svome evanđelju smjestio kao posljednji Isusov navještaj, dramatičan i konačan, onaj o posljednjem sudu (Mt 25,31-46): zemaljski hod Crkve jest onaj s patnicima, s najmanjima, obespravljenima, rubnima, napuštenima, onima koji su bolesni i potrebiti. U tu se sliku uklapa i toliko poznata prisposoba o dobrome Samarijancu. Kolika je aktualnost ove Isusove parabole koju nam Luka donosi u svome evanđelju danas za naše ophođenje jednih prema drugima, govori i činjenica da joj papa Franjo u svojoj posljednjoj enciklici *Fratelli tutti* posvećuje cijelo drugo poglavlje. Poistovjećivati se s dobrim Samarijancem naša je temeljna opcija kako bismo iznova izgradili ovaj svijet koji nam zadaje bol. Pred tolikom bolju i tolikim

(Nastavak na str. 25)

Piše: doc. dr. sc. Dubravka Petrović Štefanac,
Centar za promicanje socijalnog nauka Crkve - Zagreb

Socijalni nauk Crkve – posadašnje- nje Evanđelja današnjem čovjeku

**Socijalni nauk Crkve središte je crkvenog služenja u naviještanju
Boga i otajstva spasenja svakom čovjeku danas.**

Teme o dostojanstvu svakog pojedinog čovjeka, o pripadajućim pravima, slobodama i zadaćama, o solidarnosti te uzajamnoj odgovornosti i povezanosti, o važnosti obitelji za osobu i društvo, o radu i pravednoj plaći, odnosu klimatskih promjena, otpadu i djelovanju čovjeka na sve stvoreno, o ulozi i izazovima političke zajednice na društvo i pojedinca, o svijesti potrebe zajedničkog djelovanja na temelju evanđeoskih načela, o supsidijarnim odnosima i njihovom značenju, o pravdi i miru samo su neke od tema o kojima je potrebno promišljati, strpljivo i predano otkrivati njihove uzroke, međusobnu isprepletenost i ciljeve te o njima, potom, snagom argumenata govoriti i u Crkvi i crkvenom životu. Prema Drugom vatikanskom koncilu, Crkva je Božji narod, zajednica onih koje je iz svih naroda izabrao Isus Krist. Crkva je narod sabran od različitosti svijeta, kultura, iskustava, misli, običaja, mentaliteta i duhovnosti. Ona je u osobi Isusa Krista znak najtješnjeg i najintimnijeg sjedinjenja s Bogom kao i jedinstva s cijelom ljudskom zajednicom. Njezino poslanje je naviještanje Radosne vijesti i poruke spasenja upućene svakoj osobi. Tu poruku sam Isus Krist naziva *kraljevstvom Božjim* (usp. Mk 1,15). Poruka je to koja ne zatvara pitanja i ne nameće ih, nego ako ih i pokreće onda donosi mir i nadu. Riječ je o poruci zajedništva s Bogom i među ljudima, poruci uspostavljanja novih, kršćanskih zajednica. Spasenje svake osobe, koje se tom porukom navješćuje, obuhvaća sve ljude i ostvarit će se u potpunosti u budućem vijeku, u Bogu.

I u zgodna i nezgodna vremena

Isus Krist je pozvao i poslao Crkvu da preko nje, odnosno preko kršćana – onih koji su kršteni u ime Oca, Sina i Duha Svetoga – svi ljudi dobre volje doznaju kako se mogu spasiti i doći do istine. „I reče im: Pođite po svem

svijetu, propovijedajte evanđelje svemu stvorenju. Tko uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se, a tko ne uzvjeruje, osudit će se“ (Mk 16, 15-16). Crkva, dakle, ima zadatak svjedočiti iskustvo koje je sama doživjela i nastaviti Kristovo djelovanje uprisutnjujući ga dalje među ljudima današnjice. Dru-

Crkva kršćane ne odvaja od društvenoga života i pripadnosti svome narodu nego ih poučava, brižno i strpljivo prati na putu njihovog razvoja te ih obvezuje na služenje javnom dobru.

gim riječima, to znači da Crkva prati čovječanstvo, putuje s ljudima kroz povijest, utječući na i istovremeno učeći iz povijesti, govoreći ono što joj je govoriti s obzirom na spasenje. Crkva je od ovoga svijeta, jer je dio čovječanstva i istodobno nije od ovoga svijeta, jer je urešena snagom spasenja. U evanđelju piše da je Bog toliko ljubio svijet i ljude da ih je htio spasiti u svome Sinu, Isusu Kristu (Iv 3, 16-21). Upravo zbog Kristova utjelovljenja (usp. Iv 1,14) Crkva je životni puls, bilo društvenoga života. Vjerna učenju i primjeni milosrđa svojega Učitelja i Utemeljitelja, koji je Radosnu vijest ponajprije naviještao siromašnima, i ona se sama, u konkretnosti svojeg djelovanja, prepoznaje kao iskrena i nesebična prijateljica onih koji su siromašni, potrebiti, zatvoreni, izbjegli, bolesni, umirući, bez lica i identiteta. Zbog svega toga Crkva i kršćanska vjera ne može se promatrati samo kao „soba za molitvu“ (Turkson, Alberti, 2020., 25). Stoga sučeljavanje *Crkva i svijet*, *Crkva – društvo – država*, *vjera i razum* imaju svoj smisao samo ako se na njih gleda kroz međusobnu komplementarnost i integralnost, zdravo nadopunjavanje s ciljem postizanja zajedničkoga cilja, a to je opće dobro svakog čovjeka. Crkva i svijet su u

trajnom dijalogu kao dva ravnopravna subjekta i partnera. Crkva, dakle, ne stoji negdje na periferiji, nego je kao „sol zemlje“ (Mt 5, 13) i kao „svjetlost svijeta“ (Mt 5, 14) prisutna usred svijeta i društva. Njezina uloga u društvu je prijeko potrebna, čak i u onim trenucima kada ju se uzima zdravo za gotovo, kada se niječe njezino poslanje i postojanje ili pak kada se na nju gleda s dozom sumnje i ometa ju se u svakodnevnom djelovanju.

Služenje čovjeku u konkretnoj ljubavi

Crkva unatoč brojnim izazovima poziva na izgrađivanje čovječnije ljudske zajednice i cjelokupne povijesti. Izgradnja i razvoj ljudske zajednice prema zahtjevima poruke spasenja koju donosi Evanđelje, nije utvrđena konačno i zauvijek unutar konkretnog gospodarskog, kulturnog i političkog života. Štoviše, riječ je o zadaći povjerenoj kršćanima koji, od vremena do vremena, na aktualne izazove pronalaze nova rješenja nadahnuta porukom evanđelja. Spomenuta zadaća povjerena je socijalnom nauku Crkve. Socijalni nauk Crkve nije tek sporedno djelovanje ili tek nešto pridodano poslanju Crkve. On je, naprotiv, bitan dio kršćanske poruke, jer iznosi njezine neposredne posljedice na život društva te uključuje svakodnevni predani rad i zalaganje za pravdu u svjedočenju za Krista Spasitelja (Ivan Pavao II., 1991.). Crkva kršćane ne odvaja od društvenoga života i pripadnosti svome narodu nego ih poučava, brižno i strpljivo prati na putu njihovog razvoja te ih obvezuje na služenje javnom dobru. Socijalni nauk Crkve upravo je središte crkvenog služenja u naviještanju Boga i otajstva spasenja u Kristu svakom čovjeku u konkretnim prilikama. To služenje ne proizlazi samo iz naviještanja nego također i iz vjerodostojnoga svjedočenja. ■

Das heilige Jakobusjahr

Papst Franziskus hat zur Öffnung der Heiligen Pforte am Beginn des Jubiläumsjahres in Santiago de Compostela eine Grußbotschaft geschickt. Die Mitteilung aus dem Vatikan wurde beim traditionellen Ritual zum Auftakt Heiliger Jakobusjahre am Silvestertag verkündet. „Wenn wir uns auf die Spuren des Apostels begeben, verlassen wir unser eigenes Ich, die Sicherheiten, an die wir uns klammern, aber wir haben ein klares Ziel“, schreibt Papst Franziskus in seiner Botschaft zum Auftakt des Jakobusjahres an den Erzbischof von Santiago, Julián Barrio Barrio. „Wir sind keine Wanderer, die immer um sich selbst kreisen, ohne irgendwo anzukommen“. Das Pilgern selbst sei ein Prozess der Bekehrung, so Franziskus in dem Brief, den der Vatikan am Silvesterabend veröffentlichte. Es gebe keine „vorgefertigten Rezepte“, jedenfalls aber solle die Wallfahrt „im Gleichschritt mit dem erfolgen, der der Weg, die Wahrheit und das Leben ist“ und „uns den Weg des Lebens zeigen möchte“.

Auftakt am Silvestertag

Das Heilige Jahr in Santiago de Compostela wird begangen, wenn der Namenstag des Heiligen Jakobus auf einen Sonntag fällt, das ist der 25. Juli. Der Namenstag einer Person ist der christliche Gedenktag, meist der Todestag eines Heiligen. Angeblich werden die heiligen Jahre schon seit 1120 besonders gefeiert. Die letzten Heiligen Jahre auf dem Jakobsweg im 21. Jahrhundert waren 2004 und 2010. Durch die Schaltjahre ist das nächste Heilige Jahr nur mit etwas Überlegung auszurechnen. Es entstehen unterschiedliche Intervalle von 5 bis max. 11 Jahre, bis der 25. Juli jeweils wieder auf einen Sonntag fällt. Die nächsten Heiligen Jahre auf dem Jakobsweg sind: 2027, 2032, 2038, 2049... Der Beginn des feierlichen Jahres startet am 31. Dezember mit der Öffnung der Heiligen Pforte, durch die Pilger nur in diesem besonderen Jahr die Kathedrale in Santiago

de Compostela betreten dürfen. Dieses Ritual ist seit dem 15. Jahrhundert belegt.

Die Heilige Pforte wird auch „Pforte der Vergebung“ (Puerta de Perdon) genannt und befindet sich an der Ostseite der Kathedrale. Als symboli-

(6.418) entsprach der Normalität der Jahreszeit, während der November (586) bereits unter dem Einfluss regionaler Gebietssperrungen in Spanien stand. Kurz vor Weihnachten stand auf der Webseite des Pilgerbüros die „Null“ der Neuankünfte.

Foto: Ivan Gavranović

Kathedrale von Santiago de Compostela

sche Handlung für die Mühen des Weges klopft der Erzbischof von Santiago dreimal mit einem Silberhammer von außen an die Mauer, die den Zugang verschließt. Die Tür bleibt in den folgenden zwölf Monaten geöffnet und dient als Zugang, den die Pilger für den Eintritt in die Kathedrale benutzen. Die Tradition der Heiligen Jahre fußt auf einem päpstlichen Privileg aus dem Mittelalter. In den vergangenen Heiligen Jahren 2004 und 2010 fielen Pilgerrekordmarken. Nun wirft die Corona-Krise lange Schatten. Etwas Linderung verschaffte der Sommer, der nach dem Lockdown von Mitte März bis Ende Juni zu einer Wiederbelebung führte. Im Juli trafen 9.752 Pilger in Santiago de Compostela ein und erhielten ihr Pilgerdiplom, im August 19.812, im September 10.441. Der Rücklauf im Oktober

„Der Apostel Jakobus erwartet euch in diesem Heiligen Jahr“

International liefen Anzeigenkampagnen, lockten Slogans wie „Kommen Sie und seien Sie Teil eines Wunders“. Vom Organisationskomitee, das vor Corona „fast 8.000 Aktivitäten“ für das Heilige Jahr 2021 angekündigt hatte, ist allerdings nichts mehr zu hören. Derlei Ruhe ist gespenstisch – wie vielerorts auf dem Jakobsweg selbst. Mut lässt sich für gläubige Pilger aus dem Gottvertrauen schöpfen. „Ziehe fort aus deinem Land“, hatte Santiagos Erzbischof Julián Barrio Barrio mit einem Jahwe-Zitat (Gen 12,1) seinen Hirtenbrief zum Heiligen Jahr übertitelt. Das Elaborat war allerdings vor Corona verfasst. Unter dem Titel „Die Hoffnung, nach Santiago zu pilgern“ bestärkt er die Pilgergemeinde in einer Zusatzversion: „Der Apostel Jakobus erwartet euch in diesem Heiligen Jahr, um euren Schmerz zu umarmen und von euch umarmt zu werden.“ Für die Gläubigen ist das Heilige Jahr sehr wichtig, denn es kann ein vollkommener Ablass der Sünden gegeben werden. Dazu müssen drei Bedingungen erfüllt werden: Besuch der Kathedrale von Santiago de Compostela aus Bußgesinnung und zur Ehrung des Heiligen Jakobus; die Teilnahme am Gottesdienst; der Empfang der Sakramente.

Bedingt durch die andauernde Corona-Pandemie werden vermutlich viele von uns nicht die Möglichkeit haben, nach Santiago de Compostela zu pilgern. Wir können dennoch teilhaben, indem wir uns in Gedanken und Gebeten der besonderen Strahlkraft des Heiligen Jubiläumsjahres hingeben.

Ihr

Pfr. Ivica Komadina, Delegat

ZAGREB/SARAJEVO

Poziv za pomoć stradalima od potresa u Hrvatskoj

Poziv za pomoć stradalima od potresa uputili su predsjednik Vijeća HBK i BK BiH za Hrvatsku inozemnu pastvu mons. dr. Tomo Vukšić i ravnatelj Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu vlč. dr. Tomislav Markić.

Uvodna riječ delegata za Hrvatsku pastvu u Njemačkoj vlč. Ivice Komadine:

„Poštovana subraćo svećenici, dragi pastoralni suradnici, u donjem dijelu je poziv naših pretpostavljenih (od 30. prosinca 2020.): nadbiskupa dr. Tome Vukšića, predsjednika Vijeća HBK i BK BiH za hrvatsku inozemnu pastvu, kao i vlč. dr. Tomislava Markića, nacionalnog ravnatelja Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu, koji smo preveli i na njemački jezik radi lakšeg kontakta s odgovornima u pojedinim biskupijama, kao i kontakata s Vama poznatim njemačkim udrugama i vjernicima, koji su voljni pomoći. Molimo Vas da informirate sve svoje vjernike o ovoj inicijativi, te sve uplate bilo Vi, bilo Vaši vjernici šaljete na navedeni dolje devizni konto. Pri tome je važno navesti broj 12-20, jer to je Caritasov broj (Referenznummer/Verwendungszweck) isključivo za saniranje razornog potresa u Petrinji, Sisku i okolici.

Vama i svima Vašim vjernicima za svaki prilog i pomoć unaprijed zahvaljuje u ime svih djelatnika našega Ureda želeći još jednom svako dobro, ponaosob zdravlje u novoj 2021. godini!”

POMOZI

**STRADALIMA U POTRESU
U PETRINJI I SISKU**

www.caritas.hr

IBAN: HR0523400091100080340

POZIV NA BROJ 12-20.

ZA UPŁATE IZ INOZEMSTVA

SWIFT/BIC: PBZGHR2X

Poziv za pomoć

„Poštovani voditelji hrvatskih katoličkih župa, misija, zajednica i centara!

Jučer (29. prosinca 2020.) Petrinju, Sisak i okolicu zadesio je razoran potres koji je uzrokovao ljudske žrtve i ogromnu materijalnu štetu. Među mnogima koji su potrebitima već pritekli u pomoć ističu se hrvatske katoličke župe, misije, zajednice i centri iz cijeloga svijeta. Od srca Vam zahvaljujemo na tome.

Kako bi naša pomoć bila učinkovitija, posve transparentna i bolje koordinirana, pozivamo Vas da svoju pomoć upućujete preko Hrvatskoga Caritasa, središnje karitativne ustanove Hrvatske biskupske konferencije, na sljedeći račun:

**Hrvatski Caritas, Ksaverska cesta 12a, Zagreb,
kod PBZ (Privredna banka Zagreb),
IBAN: HR0523400091100080340,
poziv na broj: 12-20. Za uplate iz inozemstva
- SWIFT/BIC: PBZGHR2X.**

Napominjemo kako je za takvu akciju pomoći, u svakoj hrvatskoj katoličkoj župi, misiji, zajednici i centru, potrebno pribaviti suglasnost mjerodavne crkvene vlasti u inozemstvu, što mjesnu Crkvu može potaknuti da se i sama aktivnije uključi u prikupljanje pomoći.

Želeći Vam Božji blagoslov i izražavajući Vam veliku zahvalnost u ljudskim i kršćanskim nastojanjima oko djelotvorne solidarnosti, srdačno Vas u Gospodinu pozdravljamo!

Mons. dr. Tomo Vukšić,
predsjednik Vijeća HBK i BK BiH
za Hrvatsku inozemnu pastvu

Vlč. dr. Tomislav Makić,
nacionalni ravnatelj
Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu

Aufruf zur Hilfe

„Sehr geehrte Leiter der kroatischen katholischen Pfarreien, Gemeinden und Missionen, Vereinigungen und Zentren! Gestern (29.12.2020) wurden die Städte Petrinja und Sisak sowie deren Umgebung von mehreren heftigen Erdbeben getroffen, die menschliche Opfer und enormen materiellen Schaden verursacht haben. Unter den vielen, die den Menschen in Not bereits zu Hilfe geeilt sind, heben sich die kroatischen katholischen Gemeinden, Missionen, Vereinigungen und Zentren aus der ganzen Welt hervor. Hierfür danken wir Ihnen von ganzem Herzen.

Damit unsere Hilfe effizient, vollständig transparent und besser koordiniert werden kann, bitten wir Sie, Ihren Beitrag zur Unterstützung über die Kroatische Caritas, die zentrale karitative Einrichtung der Kroatischen Bischofskonferenz, anzuweisen, über das folgende Bankkonto:

**Hrvatski Caritas, Ksaverska cesta 12a, Zagreb,
bei der Bank PBZ (Privredna banka Zagreb),
IBAN: HR0523400091100080340,
Referenznummer: 12-20. Für Überweisungen aus
dem Ausland - SWIFT/BIC: PBZGHR2X.**

Wir weisen darauf hin, dass es für eine derartige Hilfsaktion in jeder kroatischen katholischen Gemeinde, Pfarrei, Vereinigung und jedem Zentrum notwendig ist, die Zustimmung der zuständigen Ortskirche im Ausland einzuholen, was zudem die Ortskirche dazu bewegen kann, selbst aktiver an der Spendenaktion mitzuwirken.

Unsere tiefe Dankbarkeit gilt dem menschlichen und christlichen Bestreben um eine tatkräftige Solidarität. In diesem Sinne grüßen wir Sie herzlichst und wünschen Ihnen Gottes Segen.“

Msgr. Dr. Tomo Vukšić, Erzbischof
Vorsitzender des Rates der Kroatischen
Bischofskonferenz und der Bischofskonferenz
Bosnien und Herzegowinas für die kroatische
Auslandsseelsorge

Pfr. Dr. Tomislav Markić, Nationaldirektor
für die kroatische Auslandsseelsorge

Šezdeseta obljetnica misije

Svima, koji su od 10. prosinca 1960. godine, pa na ovamo utkali dio sebe u Hrvatsku katoličku misiju (HKM) Köln, čestitamo ovu obljetnicu. Ovo je veliki događaj za našu misiju, koji na žalost 2000. godine nismo mogli proslaviti zbog okolnosti u kojima se nalazimo zbog COVID-19. Čitava je 2020. godina bila nekako usmjerena prema ovoj obljetnici koju smo započeli 10. veljače 2020. na blagdan bl. Alojzija Stepinca, zaštitnika naše misije. Iako smo nastojali kroz nekoliko članaka još bolje vas upoznati s našom i vašom misijom, ponovno ćete imati mogućnost ukratko pogledati povijest ove misije kao i njene svećenike, stoji na mrežnoj stranici HKM Köln (www.hkm-koeln.de).

Počeci djelovanja HKM u Kölnu vezani su uz fra Krstu Šušnjara i franjevce Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja sa sjedištem u Splitu. Fra Krsto 1956. godine dolazi u Aachen radi liječenja. Tamo zatječe brojne Hrvate koji uglavnom rade u rudnicima u aachenskoj okolici. Za njih slavi sv. misu. Tada se, doduše, u cijelom katoličkom svijetu slavila sv. misa isključivo na latinskom jeziku, osim u nekim mjestima južne Hrvatske gdje su se, još od vremena hrvatskih narodnih vladara, održali svećenici glagoljaši. No, potreba za dušobrižništvom na materinskom jeziku bila je velika. Stoga, fra Krsto također odlazi Hrvatima u Düsseldorf te konačno i u Köln. Od 10. prosinca 1960. godine fra Krsto redovito slavi sv. misu za Hrvate u „Minoritenkirche“ („Crkva Manje Braće“, franjevaca). Taj nadnevak je početak djelovanja i postojanja HKM u Kölnu. Misijske prostorije na adresi „Am Rinkenpfuhl 10“ stavila joj je na raspolaganje Kölnska nadbiskupija 1966. godine. Prostorije je blagoslovio kölnski nadbiskup kardinal Josef Frings, koji je vrlo cijenio hrvatski narod. Sljedeće godine, 1967., udijelio je HKM Köln pravo da vodi vlastite matične knjige i djeluje kao samostalna župa za katolike hrvatskoga materinskog jezika.

Najprije je fra Krsto Šušnjara duhovno skrbio za Hrvate na području Kölnske nadbiskupije, a tek kasnije su osnovane hrvatske katoličke misije u drugim gradovima: 1970. godine u Düsseldorfu, 1974. u Bonnu, 1987. u

Leverkusenu, a 1988. u Wiehlu. Pastoralna skrb za ove i druge misije na području Kölnske nadbiskupije povjerenjena je franjevcima Provincije Presvetog Otkupitelja sa sjedištem u Splitu, te u Wiehlu franjevcima Provincije sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri sa sjedištem u Zadru.

Voditelji HKM Köln su bili: fra Krsto Šušnjara (10. prosinca 1960.-1978.) – preminuo 1997.; fra Božo Ančić (1978.-1982.) – preminuo 2017.; fra Ante Anić (1982.-1986.) – preminuo 2011.; fra Josip Bebić (1986.-1994.) – gvardijan u Zaostrogu; fra Josip Lucić (1994.-2006.) – preminuo 2021.; fra Branko Brnas (2006.-2011.) – na službi u Zaostrogu; fra Stipe Ćirko (2011.-2012.) – preminuo 2012. i fra Frano Milanović Litre (2013.) – dušobrižnik u Stuttgart - Bad Cannstattu. Misiju od 2013. vodi fra Vuk Buljan.

Kao dušobrižnici u HKM Köln su djelovali: fra Josip Repeša (2006.-2008.) – župnik u Vrgorcu; fra Marko Domazet Lošo (2008.-2011.) – voditelj misije u Wuppertalu i fra Josip Sušić (2011.-2017.) – župnik Vinjana. Od 2017. je u misiji dušobrižnik fra Denis Šimunović.

Fra Ante Babić, voditelj HKZ Bietigheim-Bissingen na ispomoći je u misiji bio 2012. i 2013.

U bivšoj HKM Bonn, pripojenoj HKM Köln djelovali su: fra Ante Anić (1975.-1982.) – preminuo 2011. godine; fra Berislav Nikić (1982.-1991.) – sada živi u Samostanu Gospe od Zdravlja u Splitu; fra Josip Šimić (1991.-1994.) – sada živi u Samostanu Gospe Lurdske u Zagrebu te djeluje kao vicepostulator u postupku za proglašenje blaženim sluga Božjega oca Ante Antića; fra Ante Bilić (1994.-2006.) – sada voditelj hrvatskih katoličkih zajednica Stuttgart - Bad Cannstatt i Feuerbach u Biskupiji Rottenburg-Stuttgart.

U bivšoj HKM Leverkusen, koja je također pripojena HKM Köln, djelovali su: fra Ivan Dotur (1987.-1991.) – sada župnik u Bajagiću kod Sinja i fra Mate Puđa (1991.-2006.) – sada župnik u Brštanovu u Šibenskoj biskupiji.

Bivšu misiju HKM Wiehl, pripojenu HKM Köln, vodio je fra Nediljko Jerkan (1988.-2002.), franjevac Franjevačke provincije sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri sa sjedištem u Zadru.

Fra Denis Šimunović

WIESBADEN

Kip Milosrdnog Isusa u Hrvatskoj katoličkoj župi

U ovom kriznom razdoblju povezanom s COVID-19 uvijek trebaju odzvanjati u ušima riječi sv. Pavla apostola u poslanici Solunjanima, u kojoj se kaže da se uvijek radujemo i bez prestanka molimo i Bogu zahvaljujemo. Isto tako od malena smo učili kada prođemo kraj groblja da se prekrizimo, te da zastanemo kraj kipova koji prikazuju sveca i da se pomolimo. Zato na slavu Božju i kao zahvalu za sva dobročinstva, koja nam je Bog udijelio, podigli smo kip Milosrdnog Isusa ispred Centra „Kardinala Franje Kuharića“ u Hrvatskoj katoličkoj župi Wiesbaden. Sad će se svi koji budu dolazili u naš Centar, moći pomoliti i meditirati pred ovim lijepim kipom Molosrdnoga Isusa, istaknuo je župnik fra Kristijan Montina.

ALCALA DE HENARES

Još jedna Hrvatica u karmelskom samostanu u Španjolskoj

Sestrama karmelićankama uspjelo je svoje „srce otrgnuti od svih stvari, tražiti i pronaći Boga“.

U povijesnom španjolskom gradu Alcala de Henares nalazi se karmelski samostan. Njihovom Redu pridružila se i Hrvatica s. Marina od Muke Isusove, koja je 15. rujna 2020. položila doživotne zavjete.

S. Marina od Muke Isusove svoje zavjete poslušnosti, siromaštva i čistoće prema prvotnom Pravilu Reda i Konstitucijama sv. Terezije iz 1581. godine, položila je u ruke časne majke Esperanze od sv. Ivana od Križa. Uz nazočnost i hrvatskih vjernika, u koncelebraciji s trojicom hrvatskih svećenika, sv. misu je predvodio mjesni biskup mons. Juan Antonio Reig Pla koji je istaknuo da samo oslobađajuće djelovanje Duha Svetoga može održati njezinu žrtvu i predanje, te da ona vlastitim snagama to ne može postići. Stoga se mora pouzdati i vjerovati u Boga, koji je u njezinom srcu zapalio iskrnu koja ju je odvela na ovaj put.

S. Marina od Muke Isusove rođena je u Splitu 8. studenoga 1989. godine. Kad je s 21 godinom otišla u Zagreb na susret s papom Benediktom XVI., nije ni znala da će njezin život dobiti posve drugu dimenziju. Pet godina kasnije stupila je u samostan u Alcala de Henares u Španjolskoj. Riječ je o samostanu posvećenom Bezgrješnom Začecu, a u kojem redovnice žive po Prvotnom pravilu Reda i izvornim Konstitucijama sv. Terezije.

Sv. Terezija rodila se u Avili, u Španjolskoj 1515. godine u mnogobrojnoj, krepsoj obitelji. Čitajući knjige o mučenicima, već je kao mala djevojčica s nepunih 9 godina, zajedno s mlađim bratom, pobjegla od kuće. Zabrinuti roditelji pronašli su ih izvan zidina grada. Kad su je upitali, kamo su pošli, mala Terezija rekla je da su se uputili u muslimanske zemlje kako bi tamo umrli mučeničkom smrću i što prije se susreli s Gospodinom. S 12 godina otišla je u samostan, priznajući da joj je to bila najteža odluka u životu. Živeći u samostanu, jedno

s. Marina od Muke Isusove

vrijeme se „ohladila“ od želje da svoj život posveti zvanju, a to tumači mladim ozračjem u samostanu. Stoga će poslije obnoviti samostan uvodeći stroga pravila te posvećujući svoj život u potpunosti Gospodinu.

Godine 1567. sveta Terezija dolazi u samostan Bezgrješnog Začeca u Alcali, gdje je vlastoručno napisala Konstitucije koje je ostavila redovnicama tog samostana. I danas, 450 godina kasnije, redovnice u karmelskom samostanu žive po Konstitucijama sv. Terezije od Isusa. Da bi Boga u potpunosti mogle staviti na prvo mjesto, karmelićanke odabiru radikalnu odvojenost od svijeta. Na taj način ostaje im sloboda duha i tijela i sve svoje sposobnosti ulažu na susret s Bogom. Sve drugo im je drugotno. Žive u potpunom odricanju od sebe samih u šutnji, molitvi i kontemplaciji, svjesne vlastite grješnosti čineći pokoru. Žive isključivo od vlastitog rada, te milodara. Godišnje poste osam mjeseci. Odjevene su u deset kilograma težak habit, izrađen od čvrstog, grubog sukna tzv. čohe, a njega nose i ljeti i zimi. Cijelu godinu na bosim nogama imaju sandale od konoplje

pa se stoga i zovu bosonogim karmelićankama. Umjesto soba imaju skromno namještene ćelije s ležajem od slamarice, a pokrivaču se prekrivačem od čohe. Nemaju grijanje, ni toplu vodu niti električno kuhalo. Sve vrijeme provode u šutnji i molitvi, a razgovor im je dopušten samo sat vremena nakon ručka i večere. S vanjskim svijetom komuniciraju kroz mali otvor u zidu zaštićen dvostrukim rešetkama, a fizički kontakt nije dozvoljen. Na ovaj način karmelićanke su autentične svjedokinje apsolutnog prvenstva Boga u ljudskom životu. Svojim odricanjem od svega zemaljskog, svoj su život do najmanjeg detalja u mogućnosti posvetiti molitvi, moleći najvećim dijelom svog vremena za spas duša, što im je osnovna briga i zadaća.

Danas bosonoge sestre karmelićanke, koje neprestano i veliku daruju sebe same za obraćanje čitavog svijeta, žive u stotinjak samostana diljem svijeta.

Kako u Hrvatskoj ne postoje ovakvi samostani, Hrvatice odlaze u Španjolsku gdje mogu ispuniti poziv na koji ih je Bog pozvao. Već više od deset Hrvatica nalazi se u bosonogim karmelimu u Španjolskoj. Sjećamo se svi odlaska hrvatske glumice Edite Majić, koja je prije šesnaest godina otišla u samostan u Avili postavši s. Edita Marija od Križa. Danas ona više ne živi u samostanu nego se odlučila za pustinjaštvo. Tu su još dvije sestre - s. Gabriela od Svetog Lica te s. Mihaela od Rospete Ljubavi. U samostanu Bezgrješnog Začeca u Alcali zasađa je samo jedna Hrvatica - s. Marina od Muke Isusove.

Na ovakav korak nije se lako odlučiti. Običnim ljudima teško je to razumjeti, jer smo navezani na materijalna dobra uljuljani u svojoj komfor-zoni koju nismo voljni napustiti. Sestrama karmelićankama uspjelo je svoje „srce otrgnuti od svih stvari, tražiti i pronaći Boga“.

Marija Lovrić Holenda

50 godina Hrvatske katoličke zajednice Gießen

Mato Valjan, „Hrvatska katolička misija Gießen – Kroatische katholische Mission Gießen 1971.-2021.“, spomenica, Hrvatska katolička misija Gießen, Travnik, 2020., 168 str.

Hrvatska katolička zajednica Gießen, koja djeluje u Biskupiji Mainz, postoji već pedeset godina i slavi u 2021. godini svoj zlatni jubilej. U tom je povodu objavljena spomenica, u kojoj su na početku prigodnu riječ uputili biskup Biskupije Mons. Peter Kohlgraf, ravnatelj Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu dr. vlč. Tomislav Markić, dekan Gießena Hans-Joachim Wahl, gradonačelnica Gießena Dietlind Grabe-Bolz, delegat za hrvatsku pastvu u Njemačkoj vlč. Ivica Komadina i voditelj Hrvatske katoličke zajednice Gießen fra Marijan Petričević. Tako biskup Kohlgraf ističe: „Srdačno čestitam 50. obljetnicu Hrvatske katoličke zajednice u Gießenu. Drago mi je što ovom prilikom objavljujete ovu prigodnu publikaciju i na taj način dokumentirate početke i povijest svoje zajednice. Knjiga daje uvid u to kako živite vjeru i zajednicu u prošlosti i danas kao hrvatska zajednica u Njemačkoj. Iznad svega, slika je životne zajednice koja je povezana zajedničkim vjerovanjem i ljubavlju prema zavijaču. Vaša zajednica je već 50 godina važna sabirna točka za ljude koji su napustili svoju domovinu i žele se učvrstiti ovdje u regiji. To je mjesto na kojem mogu održavati kontakt sa sunarodnjacima, slaviti štovanje na njihovom materinskom jeziku, održavati tradiciju i običaje. Na taj se način sjećanje na vlastito podrijetlo i djelić identiteta čuva i prenosi na buduće generacije. Poznavanje i održavanje vlastitih korijena osobito je važno u raznolikom društvu.“

„Ne znate koliko ste vrijedni“, reče neki svećenik svojim vjernicima. Tako se, evo, i s nama dogodilo. Dani su i godine prolazili. Nakon pedeset godina posta bjelodano da ovi hrvatski vjernici zbiljski nisu nevažni te da imaju snažan razlog da to i proslave. I ova knjiga treba poslužiti tome cilju kao sjećanje na ovo zajednički proživljeno i dragocjeno vrijeme. Svaki jubilej je, naime, i prigoda zahvalno se osvrnuti na prošlost, promisliti aktualni trenutak i nadobudno se zagledati u budućnost. Zlatni jubilej Hrvatske katoličke zajednice Giessen upravo je takva prigoda i inspiracija. Ova će knjiga govoriti o susretima Hrvata ovdje u ovoj zajednici koja se teritorijalno prostire od Frank-

furta do Kassela i od Wetzlara do Hanaua. Pričat će o hrvatskoj djeci, njihovom rastu u vjeri, primanju inicijalnih sakramenata prve pričesti i potvrde, te o sklapanju brakova odraslih. Pričat će o životu zajednice i o njezinim slavljenjima. Knjiga će svjedočiti o našem podrijetlu i identitetu. Podsjećat će na ono što su iseljeni Hrvati činili za Domovinu tijekom teškoga ratnog vremena. Ova će knjiga biti dokument, koji svatko može pokazati svome budućem naraštaju: „Evo, odakle su tvoji predci!“ Pa ako se u tim budućima pojavi čežnja za korijenima, znaju gdje će ih tražiti.

Konačno, ova će knjiga biti spomenar koji ćemo ponijeti sa sobom kao prатnju u budućnost i podsjetnik na jedno naše razdoblje - kako je Crkva pomagala Hrvatima u Njemačkoj i pratila ih na putu prema vječnosti.

Dobro nam je poznato da se u vremenu, u kojemu pisana riječ u konkurenciji s modernim komunikacijskim sredstvima i socijalnim mrežama gubi na značenju, izdavanje jedne ovakve spomenice može doimati kao debeli anakronizam. Ili pak ne! Jer, spomenica usprkos tome ima svoje neprijeporno značenje: ona je pouzdano podsjećanje na prošlost, ali ujedno i izvor orijentacije, pokaznica puta za budućnost.

Spomenica koju držite u ruci želi govoriti o nastanku, životu i djelovanju Hrvatske katoličke zajednice Gießen kroz proteklih pedeset godina. Time

želimo događaje od općeg značenja sačuvati od zaborava.

Knjiga je strukturirana tako da se u uvodnim tekstovima daje kratak povijesni pregled Biskupije Mainz, grada Gießena gdje ta zajednica ima svoje sjedište, te prikaz pet župnih zajednica gdje se slave bogoslužja: sv. Bonifacija u Giessenu, sv. Ivana Nepomuka u Kloppenheimu, Gospine crkve u Niddi, sv. Bonifacija u Bad Nauheimu i Krista Kralja (Sv. Kristofora) u Alsfeldu.

U sljedećem poglavlju se govori o fenomenu migracije kako općenito, tako i kod hrvatskog naroda, te o reakciji Crkve na migracijsku problematiku. Nadalje je riječ o osnivanju hrvatskih misija / zajednica u Njemačkoj općenito, a posebno o osnivanju i radu Hrvatske katoličke zajednice u Gießenu. U pogovoru ili bolje rečeno umjesto pogovora izneseno je nekoliko misli okrenutih budućnosti. Život i rad Hrvatske katoličke zajednice Gießen u brojkama i slikama nalazi se u dodatku.

Neka je svima ugodno i radosno čitanje i listanje ovoga spomenara, napisao je u uvodu autor dvojezične spomenice Mato Valjan, zahvalivši svima, koji su na bilo koji način pomogli ostvarenje toga djela, poglavito svojoj obitelji na potpori. Hrvatski tekst je lektorirala dr. Ana Valjan, a njemački dr. Bernhard Dörr. Spomenica je protkana brojnim fotografijama.

V.V.

FRANKFURT AM MAIN

**Pratite nas
i na portalu
„Žive zajednice“**

Hrvatski dušobrižnički ured iz Frankfurta na Majni pokrenuo je u siječnju 2018. godine portal Žive zajednice, koji se čita na poveznici: www.zivazajednica.de.

Portal se svakodnevno obogaćuje novim vijestima iz Crkve u svijetu, Crkve u Njemačkoj, domovinske Crkve i iz hrvatskih katoličkih misija i zajednica u Njemačkoj. Tu su i druge rubrike: Intervju, Duhovnost, Kultura (Knjige, Duhovna poezija, Šale i vicevi), Najave i sl.

Hvala što nas pratite!

don Mihael Rodić

SVEĆENIK – SALEZIANAC

U Zagrebu je 25. prosinca 2020. u 78. godini života, 60. redovništva i 51. svećeništva preminuo don Mihael Rodić, SDB. Don Mihael je preminuo na Božić, 25. prosinca 2020., u Klinici za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ u Zagrebu.

Don Mihael Rodić, salezijanac svećenik, rodio se u brojnoj obitelji oca Ignaca i majke Viktorije 11. prosinca 1943. u Janjevu. Nakon završene osmogodišnje škole u rodnome mjestu, 1958. stupa u salezijansko sjemenište u Zadru i ondje pohađa prva dva razreda Nadbiskupske srednje škole za spremanje svećenika. U ljeto 1960. primljen je u salezijanski novicijat u Rijeci gdje nakon položenih redovničkih zavjeta 16. kolovoza 1961. ujesen te iste godine nastavlja srednjoškolsko obrazovanje u Salezijanskoj srednjoj školi za spremanje svećenika u Rijeci na kojoj uspješno maturira 1963. Pedagošku praksu obavlja u salezijanskom sjemeništu u Križevcima. Teologiju pohađa na Teološkom fakultetu u Ljubljani (prve dvije godine) i na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 4. srpnja 1970. Kao svećenik djelovao je u župnim zajednicama u

Hrvatskoj i Njemačkoj. Bio je vikar i župnik u Župi Gospe Loretske u Arbanasima te u Murvici i Briševu u Zadru, župnik u Župi sv. Ane u Rudešu u Zagrebu, sužupnik u Župi sv. Josipa u Rijeci i župni vikar u Župi Marije Pomoćnice u Splitu.

U tri je navrata bio dušobrižnik hrvatskih vjernika u Njemačkoj. Od 1984. do 1991. djeluje u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Pforzheimu, u kojoj je od 1988. do 1991. bio i voditelj misije. Od 1998. do 2005. je dušobrižnik i voditelj Hrvatske katoličke misije u Nürnbergu, a od 2007. do 2019. je dušobrižnik u Hrvatskoj katoličkoj misiji Mittelbaden, sa sjedištem u Karlsruheu.

Na ljeto 2019. vratio se ponovno u Hrvatsku te je bio pastoralni pomoćnik i ispovjednik u Župi Duha Svetoga u Jarunu u Zagrebu. Na svetkovinu sv. Petra i Pavla, u ponedjeljak 29. lipnja 2020. proslavio je zlatnu misu u crkvi Svete Matere Slobode u Zagrebu.

Ispraćaj don Mihaela Rodića bio je u subotu, 2. siječnja u 15 sati na zagrebačkom groblju Miroševac. Misa zadušnica služila se nakon sprovoda u 16.15 u crkvi Svete Matice Slobode na Jarunu u Zagrebu. **IKA**

fra Živko Petričević

SVEĆENIK – FRANJEVAC

Član Franjevačke provincije sv. Križa - Bosne Srebrene sa sjedištem u Sarajevu fra Živko Petričević preminuo je 17. prosinca 2020. u bolnici u Mostaru u 85. godini života.

Sveta misa zadušnica i ukop pokojnoga fra Živka bili su, u subotu 19. prosinca, na groblju u Ripcima. Zbog epidemiološke situacije nije bilo ispraćaja u župnoj i samostanskoj crkvi na Šćitu.

Fra Živko je rođen 25. rujna 1935. godine u mjestu Jaklići, župa Šćit, od roditelja Ivana i Luce r. Kovačević. Kršten je dan nakon svoga rođenja, 26. rujna 1935. Nakon osnovne škole koju je pohađao u Rami na Šćitu svoje obrazovanje je nastavio u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom. Franjevačku teologiju je pohađao od 1955. do 1963. godine u Sarajevu. Redovnički habit obukao je 14. srpnja 1954. u Kraljevoj Sutjesci, gdje je godinu kasnije 15. srpnja 1955. položio i prve redovničke zavjete. Svečane redovničke zavjete, u ruke provincijala fra Borisa Ilovače, položio je 16. travnja 1959. godine u Sarajevu. Red subđakonata primio je 17. veljače 1963. u Sarajevu, a red đakonata također u Sarajevu 31. ožujka 1963. godine. Za svećenika je zaređen 14. srpnja 1963. po rukama mons. Marka Alau-povića, vrhbosanskog nadbiskupa.

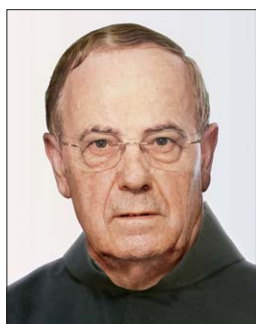
Nakon svoga ređenja, od 1963. do 1965. pohađao je studij pastoralne teologije u njemačkom gradu Mönchengladbachu, gdje je zatim do 1970. godine kao kapelan vršio službu dušobrižnika u hrvatskoj inozemnoj pastvi. Od 1970. do 1974. obnašao je službu voditelja Hrvatske katoličke misije Krefeld/Mönchengladbach, a zatim od 1974. do 1976. službu župnoga vikara u Rami na Šćitu.

Od 1976. do 1979. bio je na službi definitora Bosne Srebrene u Samostanu sv. Ante na Bistriku u Sarajevu. U vremenu boravaka na Bistriku ujedno je vršio službu samostanskog vikara i magistra mladomisnika. Od 1979. do 1982. obnašao je službu župnika u Župi Dolac, a od 1982. do 1991. službu župnika i gvardijana u Župi i Samostanu u Rami na Šćitu. Od 1991. do 1997. bio je ponovno definitor obavljajući službu ekonomu u Provincijalatu Bosne Srebrene. Od 1997. do 2006. obnašao je službu župnika u mjestu Sesvetska Sopnica kod Zagreba, vodeći poslove izgradnje crkve i župne kuće.

Od 2006. do 2009. bio je gvardijan u Samostanu sv. Ilije u Podsusedu, a od 2009. pa sve do svoje smrti župni vikar u svome matičnom Samostanu u Rami na Šćitu.

FIA/www.bosnasrebrena.ba

fra Josip Lucić SVEĆENIK – FRANJEVAC

Svećenik Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja o. fra Josip Lucić, okrijepljen sakramentima umirućih, preminuo je u nedjelju 17. siječnja u Novoj bolnici na Križinama u Splitu, u 84. godini života, 66. redovništva i 58. svećeništva.

Fra Josip je pokopan u franjevačkoj grobnici na gradskom groblju Lovrinac u Splitu u četvrtak 21. siječnja u 14 sati. Nakon sprovoda u samostanskoj i župnoj crkvi Gospe od Zdravlja u Splitu na Dobromu slavila se sv. misa zadušnica za pokojnog fra Josipa.

Fra Josip je rođen 1. veljače 1937. u Pokrovniku, župa Mirlović Zagora. Osnovno školovanje završio je u rodnom mjestu, klasičnu gimnaziju u Sinju, Makarskoj i Zagrebu, filozofski i teološki studij u Makarskoj. U franjevački red stupio je 5. srpnja 1955. na Visovcu, a vječne zavjete položio je 31. ožujka 1960. u Makarskoj. Za đakona je zaređen 16. prosinca 1962. u Makarskoj, a za svećenika 15. travnja 1963. također u Makarskoj. Mladu misu proslavio je u rodnom mjestu 28. travnja iste godine. Nakon ređenja fra Josip se opredijelio za pastoralnu službu. Kao mladomisnik bio je župni vikar u Župi sv. Mihovila

Arkanđela u Promini (1963. –1964.) i Župi Gospe Sinjske u Sinju (1964.–1967.). Potom je devet godina obnašao župničku službu, najprije u Župi Svih Svetih u Gali kraj Sinja (1967.–1970.), a zatim u Župi Uznesenja Marijina u Stankovcima (1970.–1976.).

Nakon godinu dana provedenih u Franjevačkom samostanu Majke Božje u Zagrebu, vršio je dušobrižničku službu u hrvatskim katoličkim misijama u Njemačkoj, najprije kao dušobrižnik u Düsseldorfu (1976.–1977.), zatim kao voditelj misije u Mettmannu (1977.–1979.), Düsseldorfu (1979.–1981.), Rosenheimu (1981.–1988.), Waiblingenu (1988.–1994.) i Kölnu (1994.–2006.).

Nakon povratka u domovinu bio je isповједnik u Franjevačkom samostanu Majke Božje Lurdske u Zagrebu (2006. – 2012.). Nakon pobolijevanja najprije se nastanio u Franjevačkom samostanu Ante Antića u Splitu na Trsteniku (2012. – 2014.), a zatim u Franjevačkom samostanu Gospe od Zdravlja u Splitu na Dobromu (2014. – 2020.), gdje je obnašao službu kapelan sestara klarisa.

A.B.Periša

don Rudolf Belko SVEĆENIK – SALEZIJANAC

U Zagrebu je 18. siječnja u 68. godini života, 49. godini redovničkih zavjeta i 39. godini svećeništva preminuo don Rudolf Belko, salezijanac svećenik, priopćeno je iz Hrvatske salezijanske provincije.

Župljani u Podsusedu oprostili su se od svog pokojnog župnika u utorak 19. siječnja navečer na misi u 18.30 sati. Sprovod pokojnog don Rudolfa Belka bio je u srijedu 20. siječnja u 10 sati na zagrebačkom groblju Miroševac. Misa zadušnica služila se poslije sprovoda u 11.30 sati u crkvi Svete mati slobode na Jarunu.

Don Rudolf Belko rođen je 23. lipnja 1953. u Mariji Bistrici od oca Tome i majke Milke. Nakon završene osmogodišnje škole u Mariji Bistrici odlučio je za svećenički poziv. Jednu je godinu bio u Međubiskupijskom sjemeništu na Šalati, a zatim odlučuje postati salezijanac.

Prve redovničke zavjete polaže u Rijeci 15. kolovoza 1972, gdje nakon dvije godine uspješno završava Salezijansku srednju školu za spremanje svećenika. Kardinal Franjo Kuharić zaređio ga je za svećenika 24. svibnja 1982. u Zagrebu.

Kao svećenik obnašao je razne službe: bio je pomoćnik magistra asistenta novaka i predavač u novicijatu, predavač zemljopisa u Salezijanskoj srednjoj školi za spremanje svećenika u Rijeci, kapelan u župama Marije Po-

moćnice i Presvetog Otkupitelja te ekonom u Salezijanskom zavodu u Rijeci, član ekipe za pastoral mladih u Salezijanskoj provinciji te kapelan u Župi sv. Ivana Bosca u Zagrebu u Podsusedu. Godinu dana bio je dušobrižnik i koordinator skauta na nacionalnoj razini u Hrvatskoj.

Od 1996. godine započinje njegov rad među hrvatskim iseljenicima u Njemačkoj. U početku je dušobrižnik, a od 2005. do 2010. i voditelj Hrvatske katoličke misije Nürnberg. Ujesen 2010. godine seli se na zapad Njemačke i preuzima vodstvo Hrvatske katoličke misije u Saarbrückenu. Kad je 2015. godine teško obolio, radi daljnjeg liječenja nakratko boravi u Karlsruheu, a zatim se vraća u Zagreb na Knežiju. Premda se nije u potpunosti izliječio, već 2016. spremno pomaže u pastoralu u Župi Marije Pomoćnice, a od jeseni 2016. sve do svoje smrti kao župnik animira i vodi pastoralnu skrb za vjernike u Župi sv. Ivana Bosca u Podsusedu u Zagrebu.

Gdjegod je boravio svojom je veselom naravi, visokom i snažnom pojavom te dubokim glasom, spremnošću za šalu, druženje i pjevanje privlačio i stare i mlade. Prije par tjedana bolest se ponovno jasno očitovala tako da je zbog potrebe za posebnom njegom u srijedu 13. siječnja prebačen među stariju i bolesnu braću u salezijansku zajednicu na Jarunu, gdje je i umro 18. siječnja rano ujutro.

Fr. Mirko Vlk – novi doktor teologije

U četvrtak, 5. studenog 2020. na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, fr. Mirko Vlk – član Hrvatske dominikanske provincije, koji djeluje kao dušobrižnik u Hrvatskoj katoličkoj misiji Hamburg, obranio je doktorski rad pod naslovom „Politička teologija 20. stoljeća: Carl Schmitt i Johann Baptist Metz“. Doktorski rad obrađuje doprinos dvojice, po političku teologiju posljednjeg stoljeća neizostavnih mislilaca, opisujući razvoj njihovih modela političkih teologija kao odgovor na povijesno-društvene promjene 20. stoljeća.

Prvo poglavlje je posvećeno „staroj“ političkoj teologiji Carla Schmitta. Kronološki prateći najvažnije Schmittove publikacije, dotiče ključne koncepte „stare“ političke teologije poput sociologije juridičkih pojmova, supstancijalne reprezentacije, pojma političkog, stasiologije i katehonike, te iznosi meta-sociološku i metajuriđičku kritiku stanja liberalnog društva. Obraden je i Schmittov utjecaj na političku teoriju danas, kao i teološka protureakcija na njegovu teologiju kroz kritiku patrologa Erika Petersona. Drugo poglavlje obrađuje novu političku teologiju Johanna Baptista Metza od neposrednog pokoncilskog razdoblja do danas. Kronološki prateći razradu njegovih sržnih pojmova kao što su eshatološki pridržaj, „memoria passionis“, mistika otpora, te raz-

vitak kritičko-dijalektičkog pristupa i tema nove političke teologije, opisano je kako Metz vidi autentičnu vjerničku praksu u suvremenom svijetu. Ovo poglavlje iznosi i prigovore Metzovu teološkom projektu oslanjajući se na uvide Josepha Ratzingera. Treće i posljednje poglavlje ispituje kakav su stav Schmitt i Metz imali jedan prema drugome, komparativno analizira „staru“ i novu političku teologiju te primjenjuje profil političke teologije 20. stoljeća koji proizlazi iz te usporedbe na situaciju liberalne demokracije na početku 21. stoljeća, kao i na pontifikat pape Franje.

U zaključku je istaknuto kako je politička teologija koja ispituje odnos vjere i svijeta, ključna pri rješavanju „temelnog hermeneutičkog problema teologije“, odnosno odnosa vjere prema svijetu, a posebno u cilju ponovnog otvaranja modernog društva transcendenciji.

U Povjerenstvu za obranu rada bili su: doc. dr. sc. Nedjeljka s. Valerija Kovač – predsjednica; prof. dr. sc. Ivica

Raguž, mentor-vanjski član te izv. prof. dr. sc. Alojz Čubelić – član.

Fr. Mirko Irenej Vlk je rođen 4. listopada 1985. u Slavonskom Brodu. Dolazi iz župe sv. Emerika u Oriovcu (Požeška biskupija). Svečane zavjete u Redu braće propovjednika položio je 17. kolovoza 2014. u Zagrebu. Red đakonata primio je u zagrebačkoj katedrali 25. listopada 2014. Prije ulaska u Red diplomirao je teologiju na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu. U prosincu 2014. na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu obranio je licencijatski rad „Crkva u novoj političkoj teologiji Johanna Baptista Metza“. Red prezbitarata primio je 27. lipnja 2015. u katedrali Uzvišenja svetog Križa u Sisku. Nakon svećeničkog ređenja, živo je i djelovao u Samostanu Kraljice sv. krunice u Zagrebu i obnašao službu župnog vikara do listopada 2016., kada odlazi u HKM Hamburg, gdje djeluje kao dušobrižnik.

Tekst i snimka: www.dominikanci.hr

U SPOMEN

dr. fra Ante Bilokapić SVEĆENIK – FRANJEVAC

U subotu 19. prosinca 2020., u poslije-podnevnim satima, u Općoj bolnici Zadar okrijepljen svetim sakramentima preminuo je dr. fra Ante Bilokapić, član Franjevačke provincije sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri, u 73. godini života, 50. godini redovništva i 45. godini svećeništva.

Dr. fra Ante Bilokapić rođen je 5. lipnja 1948. godine u Udovičićima u Župi Otok kod Sinja. U Franjevačko sjemenište na Poljudu ulazi u rujnu 1964. godine. Nakon završene gimnazije na Poljudu, 1969. započinje godinu novicijata na Košljunu koju završava 1970. godine polažući prve zavjete. Teologiju studira u Dubrovniku, Zagrebu i Splitu. Za đakona je zaređen u ožujku, a za svećenika u lipnju 1975. godine u Splitu. Iste godine započinje poslijediplomski studij dogmatske teologije na Franjevačkom učilištu „Antonijum“, gdje je doktorirao 1980. godine s tezom „Literarna aktivnost Matije Vlačića Ilirika“.

Nakon završenog studija do 1982. godine bio je u Samostanu Gospe od milosti u Hvaru, a

zatim 1982. godine postaje župni vikar Župe Presvetog Srca Isusova na Voštarnici. Godine 1984. odlazi u Njemačku kao misionar za katoličke hrvatskoga govornog područja. U Njemačkoj djeluje u HKM Göppingen, a 1991. godine dolazi za gvardijana Samostana sv. Ante u Splitu gdje vrši i službu magistra bogoslova. Godine 1997. iznova se vraća u Njemačku u Wiesbaden, gdje vrši službu voditelja te Hrvatske katoličke misije. U Wiesbadenu ostaje sve do 2016. godine, kada biva imenovan gvardijanom Samostana sv. Ante na Poljudu u Splitu gdje ostaje do 2019. godine. Te iste godine premješten je u Zadar s brigom za Samostan sv. Duje u Kraju. Za vrijeme boravka u Kraju upravljao je i Župom Banj. Više puta fra Ante je vršio u Provinciji i službu definitora.

Sprovodni obredi dr. fra Ante Bilokapića bili su u srijedu, 23. prosinca 2020., na Groblju „Lovrinac“ u Splitu s početkom u 10.30, a sprovodna misa zadušnica slavila se u samostanskoj crkvi na Poljudu odmah nakon sprovoda.

IKA

Monografija o Hrvatskoj katoličkoj zajednici u Mainzu

U izdanju Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja – Zbornika „Kačić“ i Hrvatske katoličke misije Mainz objelodanjena je knjiga „Hrvatska katolička misija u Mainzu. Kroatische katholische Mission, 1967. – 2017.“, Mainz-Split, 2018., 247 str.

Riječ je o monografiji u povodu 50 obljetnice djelovanje Hrvatske katoličke zajednice u Mainzu. S katedralom sv. Martina na naslovnici, knjiga velika formata, u tvrdom uvezu s ilustracijama u boji i vrlo uspješnoj grafičkoj opremi uprizoruje djelovanje te crkvene ustanove kroz proteklo pola stoljeća.

Zlatni jubilej Hrvatskoj zajednici u Mainzu čestitali su Papa Franjo, Nikola Eterović, nuncij u Njemačkoj, Petar Kohlgraf, biskup Mainza, kardinali Josip Bozanić i Vinko Puljić, biskup Sudar, Gradonačelnik Mainza i drugi crkveni djelatnici. Iz njihovih čestitki, koje su dvojezično donesene u uvodnom dijelu, izlazi na vidjelo da je Misija bila most između domovine i zemlje useljenja, da je doprinijela očuvanju vjere i nacionalne svijesti, da je djelić domovine u kojem i mladi naraštaji mogu njegovati vjeru, jezik i kulturu svojih roditelja.

Monografiju je glavni urednik fra Gabrijel Hrvatinić podijelio na osam poglavlja u kojima je ukratko predstavio hrvatsku i njemačku crkvenu povijest, osnivanje i djelovanje misije, duhovni život vjernika, sakramente, voditelje misije i pastoralne suradnice, društvene i kulturne djelatnosti, ljetopis misije te bibliografiju i vrela za sastavljanje spomen-izdanja.

Opširno poglavlje posvećeno je značenju i slavlju sakramenata s po-

pisom i zajedničkim fotografijama primatelja. Navedena su imena svih krštenika, njih oko 1.200, s nešto nižim brojem imena prvopričesnika i krizmanika, daleko manjim brojem ženidbenih parova i preminulih. Navedene su i sve liturgijske i pučke pobožnosti te vjerske i kulturne tribine koje je Misija upriličila.

Monografija je sabrala fragmente iz života i rada katoličke zajednice u službi vjernika iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. U riječi i slici, na temelju arhivskih dokumenata, predstavila je vjerske, kulturne, športske i karitativne aktivnosti koje je misija promicala. Iz župske kronike spomenuti su veći i manji događaji. Na kraju monografije predstavljena bibliografija nabraja sve što je sama Misija objelodanila i što su o njoj pisala hrvatska i njemačka glasila, ukupno oko 300 bibliografskih jedinica, svjedočanstvo djelatnosti te žive zajednice.

Kao što voditelj misije fra Ante Bilić u „Predgovoru“ piše ova monografija se nadovezuje na onu objelodanjenju u prigodi 30 obljetnice misije. Zlatna nit koja se protezala kroz proteklih 50 godina bila je vjera, nacionalni identitet, kultura, sakramentalni život i misna slavlja. Kroz folklor nastojalo se čuvati kulturne običaje, a kroz šport povezivati mlade. Na dugogodišnjem putu, vršeći svoju dragocjenu službu, Misija je pratila brojne osobe i s njima dijelila radosti i poteškoće života.

Osim povijesnih, etničkih i kulturnih vrijednosti, spomenica posjeduje i pedagošku vrijednost, u smislu da obavještava i odgaja te otima zaboravu mnogostruke tragove Hrvatica i Hrvata u Mainzu i okolici. U tom smislu bi trebala naći mjesto u svakoj obitelji te zajednice kao i kod svih onih koji su dio života proveli kao njezini članovi. Pojedini dijelovi monografije prevedeni na njemački, kako bi i zainteresirani domaćin mogao dobiti određen uvid u vjerski i kulturni život hrvatskih sugrađana.

Kao što je bilo za očekivati glavni je dio spomen-izdanja posvećen duhovnom životu hrvatskih vjernika, što je zapravo bitni zadatak Misije. Ono što nedostaje ovoj monografiji, kao i mnogim sličnim izdanjima, je manjak uvida u stvarni život članova zajednice koji su prva i glavna briga Crkve, pogled u njihove obiteljske i društvene poteškoće, pitanje integracije i asimilacije druge i treće generacije, kao i osvrt na novi val iseljavanja visokoobrazovanih mladih ljudi i njihovih obitelji od kojih su neki prispjeli u Mainz.

Dinko Aračić

Pola stoljeća Zbornika „Kačić“

Kako je poznato, Franjevačka provincija Presvetoga Otkupitelja (Split) pokrenula je 1967. godine Zbornik „Kačić“, koji donosi znanstvene rasprave o filozofiji i teologiji, drugim humanističkim i prirodnim znanostima. Jubilejski, „zlatni“

svezak (1967.-2017.) upozorava na taj značajni jubilej. Pojedini su, naime, pisci prikazali bogatstvo tema koje su obrađene i objavljene u Zborniku kroz proteklih pet desetljeća.

Osim Proslova i Posvete, objavljeno je da je Splitsko-damatinska župa-

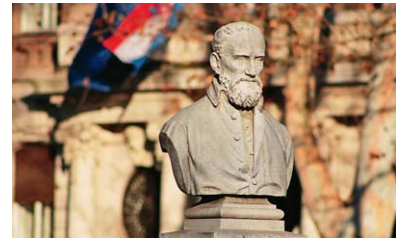
nija dodijelila Provinciji Nagradu za jubilej Zbornika „Kačić“. Zatim su prikazane sljedeće teme: filozofija i teologija (A. Domazet), mariologija (P. Lubina), opća i nacionalna hagio-

(Nastavak na str. 25)

Napisala i priredila: Željka Čolić

Dragi mladi čitatelji!

S novom godinom krećemo i mi s našom redovnom rubrikom „Dječji kutak“. Nadamo se vašem dobrom zdravlju i raspoloženju, iako još uvijek vlada pandemija. Ovaj prilog smo posvetili Juraju Juliju Kloviću, najpoznatijem hrvatskom minijaturistu iz doba renesanse i manirizma. Ostanite nam i nadalje dobro i sve najbolje u 2021. godini!

Slika: www.vinodol.hr

Posloži slova, pa ćeš dobiti 5 pojmova u svezi s Jurajem Julijem Klovićem

AJILATI

KINEĆEVS

RAKILS

ASNASENER

ARUTAJINIM

Izgubljene riječi

Upiši riječi na odgovarajuće mjesto

slikar - mladosti - službu - učenik - radi -
kardinala - živi - diljem - Rim - veliki

Juraj Julije Klović, na tal. poznat kao Giorgio Giulio Clovio – Croata, (1498. Grižane – 05. siječnja 1578. Rim) bio je hrvatski _____ i minijaturist, kojeg su zvali i Michelangelom minijature. O njegovoj _____ i prvom školovanju nema podataka. Oko 1516. godine, s 18. godina, odlazi u Veneciju u _____ kardinala Domenica, a potom i Marina Grimanija. Giulio Romano, _____ Rafaela, postaje njegovim učiteljem. Od 1523. poslovno boravi u Mađarskoj, gdje _____ za kralja Ljudevita II., a po povratku u Rim 1526. stupa u službu _____ Lorenza Compeggia. U Mantovi postaje svećenikom i _____ u samostanu Candiana kraj Padove. Papiskom dozvolom napušta redovništvo i radi _____ Italije prateći kardinala Aessandra Farnesea. Godine 1561. se vraća u _____, gdje ostaje do svoje smrti. Klović se smatra jednim od najvećih renesansnih minijaturista 16. stoljeća, a njegova djela Časoslov Farnese, Officium Virginis, Kölnsko evanđelje (i druga) su svjetski poznata i _____ doprinos europskoj likovnoj umjetnosti.

Pitalice? i

- 1) Postoji narodna predaja kako je Julije Klović rođen u Vinodolskoj dolini, u kojem mjestu?
a) Driveniku
b) Drvniku
c) Drevniku
- 2) Koji poznati slikar je bio Klovićev učenik koji je izradio dva njegova portreta?
a) Tizian
b) Rafael
c) El Greco
- 3) Na njegovom grobu u Rimu stoji koji natpis „Pictor de“?
a) Renesanca
b) Croata
c) Italia
- 4) Koja država je prigodom 500. obljetnice njegova rođenja 1998. objavila poštansku marku?
a) Vatikan
b) Hrvatska
c) Italija
- 5) Njegov Časoslov Farnese „remek djelo minijature svjetskih razmjera“ sadrži?
a) 28 minijatura iz Starog zavjeta
b) 28 minijatura iz Starog i Novog zavjeta
c) 28 minijatura iz Novog zavjeta

Znate li...

- da se Klović potpisivao oblikom prezimena Clovio (Clovius, Klovio, Glovic), redovničkim imenom Julije (Giulio, Julius) i oznakom podrijetla Croata, (Croatus, Crovata, Corvatinus, Illyricus)
- da je u Rimu bio u dodiru s umjetnicima svoga doba: Michelangelom, Vasarijem, Bruegelom, Colonnom i El Grecom
- da je od suvremenika bio vrlo cijenjen i neobično hvaljen za svoj talent sitnoslikarstva

Rješenja: 1(a), 2(c), 3(b), 4(a), 5(b)

Znamo li razgovarati jedni s drugima?

Komunikacija s drugima nas čini bogatijima, a svijest da ne možemo prestati komunicirati, kao što ne možemo prestati živjeti, naše je „pogonsko gorivo“.

Otkako smo svi u našim društvima, bez obzira gdje u svijetu živimo, na neki način zbog pandemije koronavirusa prihvatili smanjivanje i ograničavanje naših sloboda kretanja, zbog odgovornosti za druge i prema sebi, često razmišljam o toj velikoj promjeni u našim životima. I ja sam, premda sam stariji od vas mlađih čitateljica i čitatelja, navikao na intenzivno kretanje, druženje, pa i putovanja. Bilo sam, bilo s obitelji, bilo poslovno – putovanja su me uvijek radovala i već se radujem budućim putovanjima. No, sada sam kao i vi u svojevrsnoj izolaciji, te daleko više vremena provodim sa svojom obitelji. I to je velika promjena, čiji se utjecaji vide i na našoj komunikaciji i na načinu provođenja vremena. Zato sam se u više brojeva naše kršćanske obiteljske revije „Kana“ odlučio posvetiti pitanju vezanom uz naše međuljudsko komuniciranje i interpersonalnu komunikaciju.

Sa stranica „Žive zajednice“, naime, do sada sam često pisao o utjecaju i posljedicama koje na nas ostavljaju digitalni mediji, koji su i dalje važni u našim životima. Jamačno ih koristimo i više nego prije ovoga razdoblja u kojem živimo – bilo za školovanje i obrazovanje, bilo za poslovne i profesionalne svrhe, bilo za komunikaciju na daljinu s onima do kojih nam u ovome času nije moguće doći. Pitamo li se u tom novom komunikacijskom kontekstu, kakva je naša komunikacija s drugima licem u lice? Jesmo li korištenjem novih medija izgubili osjećaj za interpersonalnu komunikaciju i ima li to neke posljedice na naš obiteljski život i komunikaciju?

Komunikacija je temelj napretka

Odavno svi znamo da je komunikacija temelj za razvoj svakoga od nas, za razvitak svakoga ljudskoga bića. Znamo isto tako da su naša društva kroz povijest napredovala upravo zato što je čovjek jedino živo biće koje je obdareno s dva velika dara: razumom i govorom. Zbog tih smo darova i sposobnosti jedni drugima kroz povijest na primjeren način mogli prenositi naša iskustva, naša

znanja, naše osjećaje i naša nagnuća. Zahvaljujući komunikaciji poboljšali smo i poboljšavamo svoje živote, rastemo i napredujemo svaki dan. Komunikacija s drugima nas čini bogatijima, a svijest da ne možemo prestati komunicirati, kao što ne možemo prestati živjeti, naše je „pogonsko gorivo“. Prestati komunicirati za nas bi značilo isto što i prestati disati: odvelo bi nas u zatvorenost, tamu, pa i smrt. Zato se dobro pitati uzimamo li zdravo za gotovo našu komunikaciju i kakva je ona uistinu. Zna li svatko od nas doista komunicirati? Ne bismo li svi ipak trebali razmisliti o našoj komunikaciji i naučiti nešto više o njoj? Postati svjesni koje su posljedice naših načina komuniciranja i kako naš komunikacijski stil djeluje na druge i do kojih rezultata – uspjeha ili neuspjeha – može dovesti ili dovodi? Čini mi se da su ovo baš prikladna pitanja za ovo naše vrijeme, za doba u kojemu trenutno živimo i iz kojega, unatoč oprečnim mišljenjima i neslaganjima, svi možemo i moramo izaći i bolji i bogatiji. Ili će nam komunikacija postati poput ne-komunikacije graditelja Babilonske kule. Ta me biblijska pripovijest oduvijek privlači i fascinira. Često, pa i u različitim tekstovima, pitam se je li Babilonska kula zapravo samo simbol ljudske oholosti, čovjeka koji je svojom gradnjom i preuzetnošću htio „dohvatiti nebo“, pa je Bog pobrkao jezike, a Babilonska kulta propala. I to u trenutku kada ljudi više nisu bili sposobni komunicirati jedni s drugima, u trenutku kada se više nisu mogli ni razumjeti, pa onda ni sporazumjeti – ni oko nastavka gradnje, ni oko zajedničkoga cilja. Je li u temelju toga nerazumijevanja i ne-komunikacije bilo međusobno nepoštivanje, nedostatak otvorene komunikacije kojom ljudi ulaze u istinski odnos jedni s drugima, to jest postaju društveni, razumiju se i među(sobno) djeluju.

Komunikacija stvara zajedništvo

U ovome vas tekstu, a to ću činiti i kroz nekoliko sljedećih brojeva, želim baš zato podsjetiti na važnost međuljudske komunikacije i na potrebu izgradnje dobrih odnosa koji se i u na-

šim obiteljima temelje na dobroj komunikaciji. Naše obitelji žive skladno ako u njima postoji dobra komunikacija i otvoren razgovor o svemu, pa i o načinima međusobne komunikacije. Na to nas podsjeća i obiteljski psihoterapeut Pavao Brajša u mnogim svojim knjigama koje je dobrim dijelom objavio u izdavačkoj kući „Glas Koncila“. Jedan od njegovih postulata je: Moramo razgovarati o svojoj komunikaciji. Moramo razgovarati o načinima na koje komuniciramo jedni s drugima. Razgovor o našoj komunikaciji je potreban kako bismo se u ovim novim životnim okolnostima lakše nosili s izazovima koje nam one donose. Profesor na Fakultetu političkih znanosti Boris Beck u jednoj je svojoj kolumni napisao da je u obiteljima danas sve postalo izazovno i da moramo ostati normalni u nenormalnim prilikama. A to možemo zahvaljujući dobroj komunikaciji i dijalogu u obiteljima, premda mlađi članovi moraju „u školu“ i „na fakultetska predavanja“ preko računala, roditelji na posao „preko računala“ i premda se s onima koje ne možemo posjetiti komunicira – preko aplikacija. Baš zato moramo ponovno otkriti veliku vrijednost naše međuljudske komunikacije i baš zato se moramo truditi i oko pozitivne i otvorene komunikacije, ponajprije u svojoj obitelji. Izazovna je to zadaća, jer „komunikacija održava međuodnose, ključ je socijalnog života te pretpostavlja zajednicu i rast u zajedništvu“, kako piše dr. Jure Strujić kojega neki poznajete kao našega pastoralnoga djelatnika iz Hrvatske katoličke misije Bielefeld.

Kako je to lijepo naznačio don Jure, u temelju riječi komunikacija riječ je zajednica: latinski pojam „communicatio“ ima isti korijen kao i „communio“ – zajednica. To bi trebalo biti u središtu naše pozornosti i našega razmišljanja svakoga dana, a posebno sada: komunikacija svoje istinsko ostvarenje doživljava samo u zajedništvu. „Ja sam uvijek s drugim. Sam sam ništa.“ Tako nas je učio njemački filozof Karl Jaspers, na kojega ću vas podsjećati i u sljedećim brojevima. Komunikacija znači biti s drugima.

Danijel Labaš

ZAGREB

Novi svezak zbornika „Hrvatska izvan domovine“

Hrvatski iseljenički kongres na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Osijeku o temi „Odlazak – ostanak – povratak“ u organizaciji Centra za istraživanje hrvatskog iseljeničtva održan je u ljeto 2018. Znanstvena knjiga „Hrvatska izvan domovine III“, zbornik je radova predstavljenih u Osijeku na tom trećem iseljeničkom kongresu, koji su uredili izv. prof. dr. sc. Josipa Mijoč, dr. sc. Marin Sopta i Tanja Trošelj Miočević.

Zbornik je izašao u nakladi Centra za istraživanje hrvatskog iseljeničtva i Ekonomskoga fakulteta u Osijeku. Recenzenti izdanja su prof. dr. sc. Jasna Horvat, doc. dr. sc. Vlatka Lemić i dr. sc. Ivan Čizmić. Knjiga je tiskana zahvaljujući financijskoj potpori dr. sc. Ćirila Zovka, Ante Zovka i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Devet poglavlja, na gotovo 400-tinjak stranica, obrađuju teme poput: Odnos domovine i iseljeničtva – sada

i ovdje, Demografska pitanja, Digitalno povezivanje domovinske i iseljene Hrvatske, Čimbenici iseljavanja, Novi val iseljavanja, Učenje hrvatskog jezika i kulture, Kultura i umjetnost – hrvatski promotori u svijetu, Gospodarske teme i Povijesni osvrti. Autori priloga, od kojih su neki i na engleskom jeziku, redom su ugledni znanstvenici i društveni aktivisti, primjerice Marin Sopta, Božo Skoko, Marin Strmota, Nada Pomper, Tado Jurić, Marko Soldo, Tuga Tarle, Gojko Borić, Zdenka Weber, Josipa Mijoč, Mijo Korade, Ante Čuvalo i drugi. Tu je i rad dr. sc. Adolfa Polegubića „Najnoviji iseljenički val iz Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine u Njemačku – njemačke statistike“.

Zagrebačku promociju u Hrvatskoj matici iseljenika organizirali su 29. rujna 2020., uz pridržavanje mjera vezanih uz pandemiju koronavirusa, Centar za istraživanje hrvatskog iseljeničtva, Ekonomski fakultet u Osijeku i

Hrvatska matica iseljenika. Okupljene je kao domaćin i sudionik kongresa pozdravio ravnatelj Matice Mijo Marić, a u predstavljanju su sudjelovali: u ulozi voditeljice promocije izv. prof. sc. Josipa Mijoč, recenzentica prof. dr. sc. Jasna Horvat, urednica Jasna Trošelj Miočević, doktorand te urednik i idejni začetnik kongresa dr. sc. Marin Sopta. Predstavljanju je, među inim uzvanicama i autorima, nazočio i zamjenik državnog tajnika Zvonka Milasa iz Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske Dario Magdić. Na predstavljanju je bio i Domagoj Novosel, načelnik Sektora za demografski razvoj Iz Uprave za demografski razvoj, obitelji, djecu i mlade.

Urednik Sopta je u obraćanju nazočnima pokušao rasvijetliti motive, prije svih iseljavanja stanovništva, koji su ga ponukali na organizaciju kongresa koji propituju ulogu iseljenika u svekolikom životu naše domovine.

Diana Šimurina Šoufek

NAGRADNA KRIŽALJKA

Sv. Blaž

Rješenje poslati najkasnije do 20. veljače 2021.

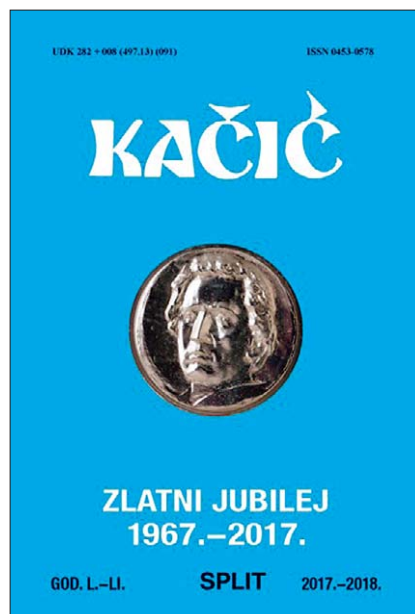
O blagdanu sv. Blaža svake se godine po crkvama dijeli ...	Belgija	Bijele krvne stanice	Neobično psihičko stanje	Grad u Austriji	Ognjen Alujević	Istjerati ... na čistac	Rijeka u Francuskoj	Jelo od tučenih jaja s mlijekom	Rimska petica	Daljina gonjenja divljači	Ružica Lukić	Bio je... u Sebastiji (Armenija)	Poludragi ukrasni kamen	Mariofil Soldo
Europska zajednica za atomsku energiju									Maslina					Riječni otok
Bio je biskup i ...									Rimski novčići					
Lijevi pritok Drave					Vilac, vilenjak						Velika žalost			
Akt vrhovne izvršne vlasti					Grčki bog rata					Supruga				
„Četni odbor“			Šumica vrbe, ivik	Ugojen, uhranjen	Tropski vješt					Pojas zemlje uz more	„Čvrsta točka“			Rijeka u Bosni
Glumica Ojđanić				Jedenje							Omotnica			
Glumica iz Splita, Ivanković									Dobitak (to mi ide u ...)					
Stari prijevod Biblije na lat. jezik									Pjevačica sevdalinki, Medunjanin					
Glasan smijeh, hihot									Pjevač iz Zadra, Duško					
									Andrija Tunjić			Nevenka Arbanas		

(Nastavak sa str. 21)

grafija (G. Jurišić), redovništvo (I. Bekavac Basić), povijest i arheologija (N. Varezić, A. Bašić, J. Vrandečić, M. Anić i E. Marin), prosvjeta i školstvo (J. Brkan), jezikoslovlje (E. Medić), književnost (I. Bošković), umjetnost i kulturna baština (Z. Demori-Staničić), glazba (H. Breko – S. Grgat), prirodoslovlje i medicina (N. Jukić), hrvatsko iseljništvo (A. Polegubić) i bibliografije (B. Norac Kljajo). Posebna je tema prorektorski lanac Hrvatskoga katoličkog sveučilišta (E. Marin). Tu je bibliografija svih 50 svezaka Zbornika (I. Kolak), popis svih izdanja u nizovima Zbornika (oko 90 naslova) i životopisi oko 370 suradnika, a među njima preko 60 akademika (iz 17 država, od Izraela preko europskih do Amerike) i trojice urednika. Izneseni su mnogi važni podaci o Zborniku, informacije za strance na engleskom jeziku te popis časopisa i knjiga, primljenih na principu zamjene publikacija.

„Obitelj Zbornika Kačić“ sačinjavaju, može se reći, sljedeći: svi franjevci Provincije Presvetoga Otkupitelja na čelu s Upravom, koja je osnivač i vlasnik, zatim pisci i prevoditelji, urednici i recenzenti, lektori i korektori, grafički urednici i likovni umjetnici, pretlatnici te materijalni i moralni podupiratelji, suizdavači, tiskare i njihovi raznovrsni

djelatnici kao i brojni drugi, koje je gotovo nemoguće pobrojiti. To je veliko mnoštvo vrijednih ljudi – „Obitelj Zbornika Kačić“ koji su, svaki na svoj način, nastojali da Zbornik u proteklo pola stoljeća doprinosi hrvatskoj i općoj znanosti i kulturi.

Svakako se ne smije zaboraviti da je Zbornik objavio više članaka i knjiga o *hrvatskom iseljništvu*, tj. o Hrvatima koji su uglavnom morali napustiti domovinu i potražiti drugu zemlju u kojoj bi mogli slobodno živjeti. Navo-

dimo neke knjige o hrvatskim župama u Njemačkoj: *Offenbach* (1982.), *Bonn* (1984.), *Berlin* (1989.), *Düsseldorf* (1990.), *München* (1998.), *Mettmann i Rosenheim* (2003.), *Neuss* (2006.), *Düsseldorf* (2007.), *Darmstadt* (2009.) i *Mainz* (2018.). Organiziran je simpozij u Torontu i Bostonu te objavljen Zbornik *Fra Andrija Kačić u Americi* (2008). Priređeno je više prezentacija Zbornika i drugih knjiga u više gradova: Kölnu, Münchenu, Rimu, Parizu, Chicagu, Kitchenuru, Norvalu, Torontu, Vancouveru, Buenos Airesu i Sydneyu. K tome, treba se sjetiti da je Urednik Zbornika priredio izdanje *Kalendar 1974. Blagdani i sveci, Adrese hrvatskih svećenika i socijalnih savjetnika u Europi, Sv. Mise na hrvatskom jeziku u Njemačkoj, Poštanski brojevi mjesta u domovini*. Hrvatski nadležni ured i Franjevački provincijalat Presv. Otkupitelja, Frankfurt-Split, 1974, s. 72; *Isto*, 2. dopunjeno izdanje, 1974, s. 86. Izdanje i danas izlazi pod naslovom *Vodič. Adresar hrvatskih katoličkih misija-zajednica*.

Zborniku „Kačić“ koji je proslavio svoj „zlatni jubilej“ treba poželjeti da Uredništvo i suradnici i dalje rade na kulturnom i znanstvenom polju i da to bude na slavu Boga velikoga i čast i korist naroda hrvatskoga!

B. Rišić

INTERVJU

(Nastavak sa str. 11)

ranama to nam je jedini put izlaska jer više nećemo gledati vlastite interese i stavljati ih na prvo mjesto, oslobađat ćemo se od ravnodušnosti pred patnjom drugih, štoviše ovdje dobivamo primjer kako patnje drugih postaju naša briga. Time dobivamo mogućnost ne graditi više društvo puno isključivosti, nego društvo koje će znati pridići paloga čovjeka i uključiti ga ponovno u zajedničko dobro. Za papu Franju ovo nije neki apstraktni nauk, nego nas poziva da promatramo ovu parabolu kao stvarni poziv da otkrijemo stvarnu bit ljudskoga bića: stvoreni smo za puninu koja se ostvaruje jedino ljubavlju. U ovoj enciklici papa Franjo nas poziva da ovaj naš sadašnji povijesni trenutak krize, patnje, neizvjesnosti, pandemije prigrlimo kao izazov da započnemo zajedno stvarati jedan bolji svijet temeljen na načelima koja proizlaze iz Radosne vijesti, produbljujući i zaživ-

ljujući načela solidarnosti i supsidijarnosti kako u Crkvi tako i u civilnim društvima.

Živa zajednica: Na kraju – koju biste poruku uputili na početku ove godine u vremenu još uvijek prisutne pandemije, koja je ostavila i još uvijek ostavlja ožiljke na tijelu i duši brojnih ljudi u svijetu i u domovini?

Doc. dr. sc. Branko Murić: Susret s patnjom na našem zemaljskom putu je neizbježan. Biti ravnodušan prema boli i patnji drugih nije opcija koja nas čini sigurnijima, zaštićenijima, zdravijima. Patnja nije uzaludna, ona omogućava da prodremo u dubine vlastitog bića, da iz patnje izlazimo kao bolji ljudi. Patnju ne možemo izbrisati, ali je možemo ublažavati ukoliko ćemo činiti ono što nas je Krist naučio: prolazeći ovim svijetom čineći dobro svima. Naša neizbježna zadaća je ta kristopraksija koja s ljubavlju pristupa čovjeku patniku, koja nam omogućava da sudjelujemo u patnji drugih bivajući blagom i strpljivom

prisutnošću, vidljivom brigom za rane i patnje drugoga. Jedino tako i sami postajemo znakom Božje blizine jedni drugima, odražavamo u svojem životu s drugima kristolikost na svome licu. Zahvaćeni Radosnom vijesti mi smo glasnici u ovome svijetu da postoji nada koja živi i s kojom živimo, da je ona život koji prigrljuje vlastitu i tuđu patnju jer u njoj otkriva mogućnosti i otajstva Božje spasonosne blizine i ljubavi za nas. Biti tu jedni za druge u tuđoj boli i patnji, trpjeti zajedno s drugima, brinuti se i vidati rane koje proizlaze iz ovoga svijeta, jedini je put oporavka, ozdravljenja i izgradnje svijeta koji će nakon ove pandemije morati krenuti drugačijim putem. Želim nam svima da u novoj godini, u koju smo možda ušli više s tjeskobom nego s radošću, budemo ustrajni i strpljivi donositelji utjehe, nade i smisla onima koji trpe i pate, da iz pustinjskog tla sadašnje patnje iznikne klica radosti i novosti života.

Razgovarao: Adolf Polegubić

Europski tepih

Kupio sam tepih s kartom Europe, da malo sjedim u Njemačkoj!?!?

Slikanje

Završio sam Akademiju likovnih umjetnosti, sad se mogu slikati!?!?

Iz pristojnosti

Ne bih ja tako kasno jeo, ali kad otvorim hladnjak i samo se zbog mene upali svjetlo, uzmem nešto iz pristojnosti?!?

Da se mene pita

Da se mene pita, uvela bi beneficirani staž za udane žene. Rade u poduzeću, rade kod kuće. Ali se mene ništa ne pita!?!?

Uživanje

Uživam u šezdesetim godinama. Svaki dan naučim jednu novu stvar i zaboravim pet drugih!?!?

Nerazumijevanje

Kad mi je teško, razvučem osmijeh. Kad mi je još teže, razvučem pitu. Kad mi je najteže, pojedem pitu, pa se onda dobro isplačem, jer sam se udebljala. Nitko ne razumije moje muke?!?

Spasonosni burek

Bila sam u bezbroj trgovina. Isprobala mali milijun stvari i na kraju sam kupila burek. On mi je jedini bio taman?!?

Cijena šišanja

Došao čovjek iz Frankfurta u Ljubuški i otišao se ošišati. Pita ga brico, odakle dolazi.

Veli ovaj: – Iz Frankfurta.

Dalje ga pita: – Koliko košta šišanje u Frankfurtu?

Ovaj odgovara: – Oko 20 eura.

– Bože dragi, kao i kod nas!?!?

Odluka

- Konačno sam odlučio učiti.
- Bravo, pa jesi učio?
- Ma nisam, samo sam odlučio?!?

POUČNA PRIČA

Zašto se opterećivati?

Kako je jednostavno roditi se kao čovjek, pomisli Bog, roditi se kao što se već rađaju oni koji nemaju mnogo, osim sebe i onih koji ih vole, ako se uopće može imati više od toga. Kako je mučno roditi se kao čovjek, pomisli čovjek. Ni pitati te nisu hoćeš li, a sada traže sve više i više, traže i tebe. Dok ništa ne pitaš, svi su ti blizu. Od prvih pitanja toliko odlaze. Ostaje li itko?

Kako je jednostavno živjeti kao čovjek, pomisli Bog. Ti voliš druge i oni tebe vole. Tako je toplo u blizini kada je čovjek uz čovjeka. Čovjek rađa čovjeka, živi s njime, s njime i umire. A onda, opet smo zajedno. Kako je mučno živjeti kao čovjek, pomisli čovjek, i biti sam u svemu i dalek svima, umoran od toga što od svega ničega nema ili tek nešto, a i to je slabo i nepostojano.

Kako je jednostavno umrijeti kao čovjek, pomisli Bog. Doista to je tako dobro. Nakon smrti još si jednostavniji, topline su još toplije, oni koji su ti bili bliski još su ti bliži. A i ja sam tu. Kako je mučno umrijeti kao čovjek – pomisli čovjek. Čitav život, sam po sebi težak, k smrti i vodi: od nigdje nikamo, po ovim blatnim putovima i srcima. Poslije svega tek zemlja kao što bi bilo i bez toga.

Ja sam se rodio kao čovjek, šapne Bog. Živio sam i umro kao čovjek, i poznajem sve što te muči. Znam da ti nije lako. Ni meni nije bilo. I zato sada živim, zato sada živiš ti. Dok se uspinješ, ne opterećuj se pitanjima kojima ne znaš odgovora. Kad se uspneš, sve će se pokazati pred tobom i tada ćeš shvatiti što sam mislio s tobom i sa svime što ti se događa.

www.katehetski-nadbiskupija-split.net

Punjene lignje

Potrebno: 1 kg očišćenih lignji; 4 režnja češnjaka; 200 ml maslinovog ulja; sok 1 limuna; 4 tanke šnite pancete; 2 žlice sjeckanog peršina i sol.

Priprema: Lignjama odrezati krakove, isprati im unutrašnjost. Nekoliko krakova sitno nasjeckati, ostale ćete ispržiti zajedno sa svim ostalima. Nasjeckane krakove pomiješati sa što sitnije nasjeckanom pancetom i peršinom uz dodatak jednog protisnutog režnja češnjaka. Ovim nadjevom puniti lignje uz pomoć male žličice. Lignje nemojte prepuniti jer će pucati prilikom pečenja. Dovoljna je jedna mala žličica, ako su lignje veće, ili čak pola žličice nadjeva ako su lignje manje veličine. Ovako pripremljene lignje zajedno s preostalim krakovima prelijte s malo maslinovog ulja kako bi se nauljile sa svih strana. Pržiti lignje na roštilju s obje strane dok ne postanu smečkaste i lijepo zapečene. Lignje se jako brzo ispeku, dovoljno im je par minuta sa svake strane. Pečene lignje posoliti i zaliti preljevom od maslinovog ulja, limunovog soka, češnjaka i peršina. Poslužiti vruće uz blitvu s krumpirom ili krumpir na lešo s peršinom. Bitno je lignje nakon pečenja izmarinirati i poslu-

žiti zalivene kombinacijom maslinovog ulja, češnjaka i limunovog soka, jer će upravo taj preljev dati lignjama posebno fini okus i mekoću.

www.recipeci.com

RJEŠENJE IZ PROŠLOG BROJA

S	V	A	K	I	D	A	N	B	O	Ž	I	Ć	□
V	A	G	A	□	O	L	E	A	T	I	□	E	B
E	L	□	S	K	L	A	D	B	A	□	O	B	A
T	E	K	□	O	M	I	□	A	C	E	T	O	N
I	N	□	V	R	A	N	A	C	□	R	O	Ž	A
I	T	A	L	A	□	□	□	□	□	□	□	□	□
V	I	K	A	Č	□	□	□	□	□	□	□	□	□
A	N	O	D	A	□	□	□	□	□	□	□	□	□
N	A	V	O	J	□	□	□	□	□	□	□	□	□

Nagrađeni: vlč. Ivan Plješa, Karlsruhe
Anka Mori, Schönau

Hodočašće u Santiago de Compostelu

Mnogi su već čuli o hodočašću u Santiago de Compostelu, a možda su i sami pješice tamo hodočastili, pa je stoga nepotrebno pisati velike riječi o tome, budući da ima daleko „vičnijih peru“ od mene. Također, bilo bi neodmjereno govoriti o vlastitim doživljajima ili nekim preporukama i savjetima za one koji bi se eventualno odlučili krenuti na hodočašće u Santiago de Compostelu. Samo bih usput spomenuo da za Camino, kako jednostavno nazivaju ovo hodočašće, nitko nije niti prestar niti fizički nespreman, da bi mogao reći da taj put nije za njega.

Jer hodočašće nije planinarenje ili pješaćenje, već molitva puna pouzdanja, nade i iščekivanja. Svaki korak i uzdah, svaka bol i patnja, svaki trenutak radosti, vapaj je molbe i znak zahvale Bogu. A za molitvu nitko nije nespreman, ona je uvijek tu, s nama i u nama, samo ju trebamo pronaći.

Kaže se da se u Santiago de Compostelu hodočasti kako bi se spoznalo sebe i da se učini životni zaokret, pa sam s tom namjerom i ja krenuo. S ne baš previše misli i planova, fizički apsolutno nespreman, s poteškim ruksakom na leđima, štapom u ruci, razgaženim tenisicama i kao pravi veseli i nadobudni romar s krunicom u ruci, uputio sam se prvog dana mjeseca kolovoza 2020. na hodočašće na grob svetog Jakova, krenuvši iz francuskog mjesta Saint Jean Pied de Port.

Što se sve događalo u ta 24 dana, koliko mi je trebalo da prijeđem put

od 800 kilometara i sa suzama u očima uđem u compostelsku katedralu i poklonim se zemnim ostacima svetog Jakova, apostola Gospodinova, teško da bi stalo u 24 knjige, a kamoli na jednu stranicu, jer svaki je dan priča i avantura za sebe, kakvu samo dragi Bog može ispisati.

Jedno je sigurno, a to je da je Put svetog Jakova životna priča svakoga

tko se odluči poći tim putem. Camino oslikava sve životne situacije, od radosti i tuge, umora i odmora, suza i smijeha, pa sve do slavodobitne spoznaje da ne postoji prepreka ili život-

na situacija koja je nepremostiva i nerješiva ako čovjek strpljivo i ponizno osluškuje tihi šapat Gospodina u molitvi i razmatranju Svetog pisma.

Ljudi su posebna priča na Caminu. Mnoge koje sam susreo, kao što je Hrvat iz Vinkovaca Matej, s kojim sam se upoznao i postao, vjerujem, doživotni prijatelj te s njim ušao u Compostelu; Talijanka Martina, koja će unijeti dugo traženi smisao u moj život; Bob, čovjek od 65 godina, koji je pješice krenuo iz Belgije na put dug gotovo 2000 kilometara; pobožni svećenik, koji je pronio glas o „dvojici ludih i poput vjetra brzih Hrvata s krunicom u ruci“ pa sve do mnogih anonimnih, ali velikodušnih i jednostavnih ljudi, koji poput sitnih, ali snažnih znakova govore o tome da s Bogom ništa nije nemoguće i da je za život uistinu malo potrebno - tek ruksak na leđima i odvažna spoznaja da je jedini put promjene svijeta na bolje zapravo promjena vlastita života. Stoga, kreni i ti. I *Buen Camino, peregrino!*

Ivan Gavranović
Snimke: Martina Di Labbio

Papa Franjo u povodu
Godine svetoga Jakova, koja je
31. prosinca 2020. otvorena u
svetištu Santiago de Compostela,
poručio je: „Izidimo iz sebe
kako bismo se otvorili drugima!“